

Молодий Комуніст

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 6 грудня
1939 року

№ 46 (4073).

СУБОТА

18

ЛИСТОПАДА
1989 р.

Ціна 8 коп.

Тривають звіти і
вибори в комсомолі.
Але, колеги, чому
все так звично і на-
перед відомо? —

4

Народний депутат
ділиться міркуван-
нями про поточний
момент —

5

Назустріч право-
вій державі: будні —

6

Ви звернули ува-
гу, що в обласному
центрі все частіше
стають тролейбуси?
Енергетичний го-
лод? —

7

Дитина у студент-
ській сім'ї, фанати
кави... — «До 17 і
старші» —

8

Грані кооперації:
ще є резерви —

9

«Зірка» матчів не
продає!.. — запев-
няє в. о. головного
тренера кіровоград-
ської команди О. Й.
Кацман —

10

Закінчення «М-
ського трикутника» —

12

«Молодий комуніст» завершує соціальний експеримент «Оренда». На цьому знімку — Олександр ТОМАШ-КОВ, який за направленням нашого тижневика працює в колгоспі «Родина» Новомиргородського району. Розповідь про будні орендного колективу відгуків читай на 3-й стор.

АНКЕТА

«ГУРТОЖИТОК» —

ТВІЙ ДІМ?

АНКЕТА

Шановний товаришу!
Нещодавно в Кіровограді серйозна комісія перевіряла стан гуртожитків. Найближчим часом проблемам робітничого гуртожитку приділить увагу одна з публікацій «МК». А сьогодні запрошуємо усіх, хто проживає в гуртожитках, взяти участь в одному соціологічному дослідженні. Заповнену анкету просимо надіслати до редакції найближчим часом.

- Задоволені Ви своїм життям у гуртожитку?
1 — так 2 — ні 3 — важко відповісти
- Вважаєте Ви гуртожиток своїм домом?
1 — так 2 — ні 3 — важко сказати
- Як Ви оцінюєте житлово-побутові умови?
1 — хороші 2 — середні 3 — погані
- Чи задовольняє Вас:
Так Ні Не кори- У нас їх
стують немає
- Графік роботи буфета 1 2 3 4
- Робота їдальні 1 2 3 4
- Асортимент продуктів 1 2 3 4
- Чи є у Вас умови для навчання?
1 — так 2 — ні 3 — мене це не цікавить
- Чи трапляються у Вас в гуртожитку конфлікти на «побутовому ґрунті»?
1 — так 2 — ні 3 — не знаю
- Як Ви вважаєте, з якої причини вони виникають?
- До кого Ви звертаєтесь, коли у Вас виникла необхідність за-
скрити вікно, відремонтувати праску, електропроводку, пола-
годити кран і т. д.
1 — до коменданта 2 — в ЖЕД 3 — до знайомих умільців 4 — виконую роботи сам 5 — створена ремонтна бригада із мешканців
- Чи існує, на Ваш погляд, контакт у роботі вихователя, комен-
данта, ради гуртожитку, побутових послуг?
1 — так 2 — ні 3 — не знаю
- Задоволені Ви тим, як проводите вільний час?
1 — так 2 — не завжди 3 — ні 4 — важко сказати
- Як Ви оцінюєте роботу по поліпшенню умов проживання, орга-
нізації побуту і дозвілля в гуртожитку?

- | | Добре | Посе-
редньо | Погано | Не можу
оцінити |
|------------------------------------|-------|-----------------|--------|--------------------|
| 13. Партиї організації | 1 | 2 | 3 | 4 |
| 14. Адміністрації | 1 | 2 | 3 | 4 |
| 15. Профспілкової організації | 1 | 2 | 3 | 4 |
| 16. Комсомольської організації | 1 | 2 | 3 | 4 |
| 17. Ради гуртожитку | 1 | 2 | 3 | 4 |
| 18. Штатних працівників гуртожитку | 1 | 2 | 3 | 4 |
19. Як Ви ознайомлені з результатами огляду-конкурсу «дворічка молодіжного гуртожитку»?
- знаю з повідомлень керівництва підприємства
 - знаю із розмов з робітниками гуртожитку
 - чув від товаришів
 - не знаю нічого
- Задоволені Ви якістю нижчеперерахованих заходів, що прово-
дяться в гуртожитку?
- | | Так | Ні | Важко
сказати |
|--|--|----|------------------|
| 20. — суспільно-політичними (зустрічі, лекції, диспути) | 1 | 2 | 3 |
| 21. — культурно-масовими (вечори, дискотеки) | 1 | 2 | 3 |
| 22. — фізкультурно-спортивними | 1 | 2 | 3 |
| 23. Які думки на Ваш погляд необхідно проводити частіше (відзначте не більше 5 пунктів)? | | | |
| 01 — єдині політдні | 08 — зустрічі з представниками громадських організацій | | |
| 02 — лекції | 09 — зустріч з письменниками, композиторами, художниками | | |
| 03 — концерти | 10 — вечори запитань і відповідей | | |
| 04 — диспути | | | |
| 05 — дискотеки, танці | | | |
| 06 — спортивні заходи | | | |
| 07 — зустрічі з керівництвом | 11 — мені все це байдуже | | |
| 24. Як Ви ставитесь до створення Народного Руху України за пе-
ребудову? | | | |
| 1 — позитивно 2 — негативно 3 — важко сказати | | | |
| 25. Чи є серед Ваших знайомих прихильники Руху? | | | |
| 1 — так 2 — ні 3 — не знаю | | | |

(Закінчення на 4-й стор.).

ХРОНІКА ПОДІЙ

У цьому році все прогресивне людство святкує перші роковини створення палестинської держави. За ініціативою міської ради у справах іноземних студентів в молодіжному кафе «Візит» відбувся з цієї нагоди святковий вечір. Увазі читачів пропонуємо уривок з виступу члена виконкому міського земляцтва студентів Палестини, студента другого курсу КІСМУ Набіля ХАНУНІ.

У ході першої світової війни Палестину окупували англійські війська. Була опублікована так звана декларація Бальфура, яка обіцяла допомогти створити в Палестині «національну вогнище

єврейського народу». Декларація була включена в мирний договір, який передавав Великобританії мандат на управління територією Палестини.

Палестинський народ так само новачок не влаштувало. У квітні 1936 року арабський національний комітет організував загальний страйк. Він закінчився лише в жовтні. Страйки були придушені англійськими військами, але вони переросли у повстання, його підтримало селянство. Влітку 1938 року повстання охопило всю країну. Та сили виявилися нерівними.

У 1947 році англійські війська були виведені з Палестини. Створено Національну раду Палестини. Боротьба з сіонізмом продов-

жувалась. 1 січня було створено Національний Рух Визволення Палестини. 5 червня 1967 року Ізраїль оголосив війну проти всього арабського народу і захопив повністю територію Палестини, напав на Єгипет, Сирію і Йорданію. У червні 1982 року з повітря і моря почалося бомбардування й обстріл населених пунктів Лівану.

8 грудня 1987 року розпочалося повстання Аль-Інтіфада на окупованих Ізраїлем територіях на Західному березі ріки Йордан і в секторі Газа.

15 листопада 1988 року стало національним святом арабського

народу Палестини. Цього дня на надзвичайній сесії вищого палестинського законодавчого органу — Національної ради Палестини — було урочисто проголошено створення на окупованих Ізраїлем палестинських землях незалежної палестинської держави із столицею в місті Єрусалим.

Нова держава, за словами лідера Організації Визволення Палестини Ясира Арафата буде «...демократичною, парламентською державою, на основі свободи думки, багатопартійної системи, свободи віросповідання і рівності між чоловіком і жінкою».

Хай буде маслинова гілка миру найбільшою зброєю Палестини.

НЕ «ЧЕРВОНА РУТА», АЛЕ...

У СШ № 5 відбувся фестиваль української народної пісні, в якому взяли участь всі: від першокласника до шкільної адміністрації, котра, снажу, забігаючи наперед, під час виступів не могла приховати свого щирого захоплення.

На жаль, всі учні не могли відразу поміститися у шкільному спортивному залі, тому фестиваль було проведено спочатку у 1—3-х класах, потім — у 5—8-х, і нарешті, в 9—11-х. То ж не всі змогли все побачити, почути.

Найцікавішим, як на мене, провели своє свято 5—8-і класи. Лунають відомі усім пісні, як то «Розпрітайте, хлопці, коні...», «Ой, під вишнею...», «Летіла зозуля...», і хоча майже кожну вже по кілька разів чув, але в цей день сприймаєш її по-новому. Адже звучать вони не по радіо, чи телебаченню, а із вуст твоїх друзів.

Та, звичайно, були на святі не лише пісні. Були танці, музика. Діюрі, навіть, довелося обмежувати, так би мовити, в «адміністративному порядку» кількості номерів, аби дати змогу виступити всім.

Вечір у старшокласників був дещо «професійнішим». Тут і сцени сватання, весілля з численними обрядовими піснями, цілі художні програми, танці. Рівень, снажу вам, далеко не аматорський.

Насамперед, на святі розумієш, що для дітей (і не лише для них) своя пісня — поняття дуже близьке й рідне, що свої народні витони, народні джерела з чистою водою, хоча і замулені брудом похмурих десятиріч, ще можна відшукати, було б бажання, що «ще нуди повертатися», але «що, як не буде нуди?». (Вінтор Терен).

Що, як українська мова стане чужою на своїй землі, що, як українські пісні зберуться лише в архівах? У кожній школі, хай навіть російській, яка знаходиться в Україні зараз, у наш непростий час треба зробити все для підняття престижу української мови.

І заради цієї мети — мети збереження народу, — треба співпрацювати всім: вчителям, батькам, установам культури, партійним, комсомольським організаціям, Народному руху, Товариству української мови, фонду культури.

Так побажаємо ж собі успіху у цій нелегкій творчій роботі словами з тієї ж такої української пісні:

«І в вас, і в нас хай буде гаразд!».

Богдан БАБИЧ,
учень 10-А класу СШ № 5,
Фото автора.

м. Кіровоград.

«Ми всі в одному човні...»

Цими словами попрощався з телеглядачами ведучий популярної програми «Погляд». «Ми всі в одному човні...» — нагадали й титри після традиційного переліку всіх, хто брав участь у підготовці передачі, — саме таким чином помирилиш політичних опонентів...

Відкривши черговий номер «Молодого комунара», я подумала, що врівноважити політичний пуроралізм бувало інколи легше, ніж той, що стосується природи людини і її феномена. До речі, подумала так не в голос, і не письмово, а про себе. Але вже в перші ж години нового робочого тижня, коли без кінця дзвонив телефон, зрозуміла, що залишати свої думки при собі було б непорядно: у словесній розминці журналістів-дилетантів (я гадаю, мій колега справді не збирався вдаватися до відвертих образ, а, поспішаючи й собі висловитися на «модну» тему, переплутав, що є прикладною — «дилетант» чи «журналіст» — див. «Чудеса на фоні невігластва?»), так чи інакше залучені наші читачі. Можна, виявляється, не повикати думку колеги, називаючи це сучасним терміном «пліуралізм», але не поважати читача ми не маємо права. І тому я прошу вибачення у читачів за дещо запальний тон моїх опонентів. Захопившись розвінчуваннями «прихильників нової релігії», вони не помітили, що Зоя Митрофанівна Грецишнікова дуже корентно представила свої дослідження як наукову гіпотезу. У кого є сумнів, прошу по-

вернутися до згаданої публікації «Ванюк бував перш 100 літ...» — і ви прочитаєте: «гіпотеза», «експеримент», «дослідження». Думається, науковець (вибачте, не дилетант!) має право обнародувати навіть своє припущення. А от чи корентно сперечатися з нею (тим паче з журналістами-дилетантами, які представили вченого людям, м'яко кажучи, від науки далеким)? З. М. Грецишнікова останнім часом давала інтерв'ю багатьом газетам, днями її представляв і «Вечірній вісник» УТ. Але, впевнена: якби вона знала, що саме в Кіровограді її розуміють так, що люди з мінусовим полем приносять нещастя оточуючим, або є якимись неповноцінними, то ніколи б не тільки не давала ніякого інтерв'ю нашій газеті, а й об'їжджала б наше місто десятою дорогою. Бо й справді, невігластво — страшна річ... І небезпечна зброя в руках, точніше, в устах невігласів... Щоб заспокоїти «мінусів», скажу, Зоя Митрофанівна якраз помітила інше: ці люди, як правило, обдаровані, мають нахил до творчості, багато їх, як вона стверджує, серед людей мистецтва, серед видатних політиків. Гадаю, таким «мінусом» бути необразливо?

З точни зору фанту і аргументованості виступи проти «чудес» не витримують ніякої критики. Але я цим займатися не буду. Гадаю, в Кіровограді читають не тільки «Молодий комунар», а й інші видання. Щоправда, дві попередні публікації «проти» я відправила З. М. Грецишніковій та

її колегам з проханням відповісти на них через газету. Не знаю, чи погодиться: наукового інтересу ця дискусія для вчених не представляє, а боротися з ретроградами вона вже, мабуть, втомилася...

Один мій знайомий об'їздив усю республіку в пошуках «екстраординарних» (аби вони його полували) ще в ті роки, коли ми про це явище нічого до пуття не знали, не чули і не читали. Але коли піднялася раптова «газетна хвиля» проти нетрадиційних методів лікування, він опинився на одному з її гребенів. Це я до того, що бажання прославитися буває інколи сильнішим від щирості...

Особисто ж я не маю нічого проти «приватної» думки моїх колег-журналістів (обійдемося без звинувачення в дилетантстві). Але, думається, краще було б, якби особисті думки стосувалися особисто нас. Та коли наші особисті погляди поширюються на масового читача через газету, аважано своїм професійним обов'язком заступитися за нього.

Зі щирою надією, що нам не доведеться більше затримувати увагу передплатників безпредметною полемікою і особистим листуванням

Людмила ЯРМОЛЕНКО.

Р. С. Об'єктом наступної дискусії пропонуємо обрати, снажу, другу модель госпрозрахунку. Приблизно на рівні персонажів Карцева-Ільченка: «Мне эта модель нравится, а вам?.. Что? Не нравится... Возражайте, возражайте...». Це буде рівнозначно.

З ПРИВОДУ ДЕЯКИХ ПУБЛІКАЦІЙ

НАШІ—В АНГЛІЇ

У місті Армянську Кримської області відбувся фінал першості СРСР по футболу на Кубок ЦК ВЛКСМ «Надія» для юнаків 1972—1973 р. н. У ньому взяли участь шість команд, серед яких була і збірна нашої республіки. Завдяки виграшу у футболістів РРФСР, Таджикистану і збірної СРСР товариства «Трудові резерви» та нічий з спортсменами Москви, українські юнаки посіли друге місце. Стати першими їм перешкодила поразка 0:1 збірній Литви.

Отже, Кубок дістався футболістам Москви, третю сходинку турнірної таблиці посіли спортсмени РРФСР.

Одним із наставників збірної України був наш земляк старший тренер СДЮСШОР А. М. Андрєв. Крім того, честь республіки захищав і колишній

учень кіровоградської СШ №16, а нині вихованець Дніпропетровського спортінтернату Ігор Щербина. Він зарахований у футбольний клуб «Дніпро» і разом з командою вирушає 20 листопада на міжнародний турнір до Англії. Там наш земляк захищатиме уже честь країни.

Підсумкова таблиця змагань має такий вигляд:

	І	В	Н	П	М	О
1. 36. Москви	5	3	2	0	9—3	8
2. 36. України	5	3	1	1	12—2	7
3. 36. РРФСР	5	3	1	1	13—4	7
4. 36. Литви	5	3	0	2	8—5	6
5. 36. «Трудових резервів»	5	1	0	4	6—15	2
6. 36. Таджикистану	5	0	0	5	3—22	0

ФУТБОЛ

ФОНД МИЛОСЕРДЯ І ЗДОРОВ'Я ТА ОБЛАСНА РАДА ЖІНОК

26 листопада 1989 року в приміщенні міського Палацу культури ім. Компанійця проводить

АУКЦІОН ТОВАРІВ
ПІДВИЩЕНОГО ПОПИТУ
І ШИРОКОГО ВЖИТКУ
з благодійною метою.

У ПРОГРАМІ

1. З 11 години до 13 години аукціон легкових автомобілів і запасних частин.
2. З 14-ої години до 18-ої години аукціон

товарів:

- відеотелерадіоапаратура;
- швейні та пральні машини;
- мебліві гарнітури;
- одяг та взуття;
- косметика та парфюмерія;
- книги;
- спортивні та інші товари.

3. Консультації працівників відділу соціального забезпечення, юристів, лікарів.
Усі кошти від аукціону будуть переказані на рахунок 000704501 в Кіровоградському

облуправлінні Житлосоцбанку для надання допомоги ветеранам війни і праці, одиноким і престарілим, інвалідам, хворим людям, багатодітним сім'ям, вдовам загиблих воїнів— всім, хто потребує турботи і милосердя.

На аукціон запрошуються підприємства і кооперативи міста Кіровограда і області, жителі Кіровоградщини.

Вхідні квитки продаються в міському Палаці культури ім. Компанійця з 21 листопада 1989 року з 11 по 18 годину. За довідками звертатися телефонами 2-24-65, 4-65-67.

2

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

18 листопада 1989 р.

ДО ПОБАЧЕННЯ, Пенькіне, ПРОЩАВАЙ, Шпакове!

КОР.: Якщо не заперечуєте, почнемо розмову з початку. Отже, весна, квітень, правління колгоспу «Родина» виявляє вам довіру...

О. ТОМАШКОВ: 27 квітня можна вважати нашим першим офіційним робочим днем. Привезли нас на ферму в Пенькіне (це бригадне село колгоспу), показали приміщення. Загалом, добротно, хоча й довелося немало потрудитися, аби навести в ньому лад. Спочатку нас було троє. Та один товариш (не називатиму його прізвища) десь через місяць розрахувався. Пояснив це просто: не витримаю, мовляв, фі-

протягом одного календарного року, на мій погляд, просто неможливо. Ті ж багаторічні трави, зелена маса яких складає основу раціону протягом усього літа, треба сіяти з перспективою принаймні на рік наперед. Ясна річ, що зробити цього ми не могли. Тому господарство відвело нам масив люцерни. Самі заготовляли фураж, виходячи із загальноприйнятих рекомендацій, годували тварин. Вистачало й соломи, нині з успіхом використовуємо для годівлі гичку. Але все це доводилося купувати у господарства.

КОР.: Перед приїздом до гос-

зичних навантажень, шаленого темпу, коли, як мовиться, вгору ніколи глянути.

КОР.: Отже, висновок перший: щоб бути орендарем, окрім навиків, бажання треба мати ще й фізичну силу чи, як ми кажемо, здоров'я. Так!

О. ДЕМИДОВ. Звичайно. Скажу про свої відчуття. Був період, коли ні рук, ні ніг не відчував. Від перевантажень не міг заснути. Це вже згодом втягнувся. Тому, на мою думку, навряд чи наше фермерство можна назвати «цивілізованим». Засоби малої механізації на фермі відсутні, практично всі операції, крім доставки кормів, доводиться виконувати вручну. І в цьому наша біда...

КОР.: Давайте повернемося до договору, який ви підписали з управлінням колгоспу! Що він передбачав!

О. ТОМАШКОВ: Ми взялися виростити до нетелей близько 300 теличок. Кажу «близько», бо стадо формується з молодняка різного віку протягом усього року. Нам надали трактор, пару коней, техніку для збирання зеленої маси. Маємо, звичайно, і примітивні знаряддя для подрібнення сухих кормів та ємкості для їх запарювання.

КОР.: Коли ми розпочинали акцію, то сподівалися побачити колектив, котрий працював би на повній оренді. Тобто, якщо це тваринництво, то щоб і фуражем орендарі забезпечували поголів'я самі...

О. ТОМАШКОВ: Ми обома ру-

подарства я розмовляв із секретарем парткому Іваном Олексійовичем Бойком. Він задоволений результатами господарювання. Більше того, сподівається, що сумлінні орендарі з Кіровограда залишаться працювати й надалі.

О. ТОМАШКОВ: Нам теж гріх скаржитися на правління. Умови створили непогані: відвели будинок неподалік від ферми, виділили, як вже було сказано, все необхідне для роботи. Нині в групі, яку ми доглядаємо, 269 тварин. Це телички і бички різного віку. Щодобові прирости живої ваги у нас вищі, ніж в середньому по господарству, — близько 450 грамів. Читачів, певно, цікавлять заробітки. Вони приблизно такі, як ми й передбачали: на 18 вересня кожен з нас заробив по 5940 карбованців. Тобто, більше, ніж по тисячі карбованців за місяць. І це не рахуючи щомісячного авансу, що становить 150 карбованців, та доплати за догляд двох племінних бугаїв.

О. ДЕМИДОВ: Тепер щодо другої частини запитання. Роботою ми задоволені, оплатою та ставленням до себе з боку керівників — теж. Це однозначно. Але пообіцяти твердо, що ми залишимося в господарстві й надалі, не берусь. Чому? Поясню. В обох нас — сім'ї, вони мешкають в Кіровограді. Звичайно, нам могли б надати житло у Пенькіному чи Шпаковому. Але якесь невизначеність щодо землекористування, оренди. Чи надовго це? Чи всерйоз? Однозначної відповіді, думаю, сьогодні не дасть ніхто. Навіть члени Верховної Ради СРСР, яким належить незабаром прийняти відповідальні Закони про землекористування та оренду.

КОР.: Після початку експерименту до редакції зверталися керівники господарств, котрі готові прийняти орендарів, створити їм належні умови для високопродуктивної праці. Немало в редакційній пошті і листів, у яких молоді люди просять допомогти їм стати орендарями. По можливості редакція робитиме це, виступаючи в ролі посередника. Що б побажали ви майбутнім орендарям!

О. ДЕМИДОВ: Одного: реально зважити свої можливості, спитати себе: чи люблю цю справу, чи не скомпрометую її некомпетентністю, меркантильністю?

О. ТОМАШКОВ: На останньому хотів би особливо наголосити. На нас дивляться люди, які все життя прожили в селі, і багато хто думає: ось, мовляв, прийшли заробітчани, справа для них — це щось другорядне, головне — гроші, заробітки. Отож гроші, хай навіть найбільші, треба заробляти чесно. Щоб не склалося в когось враження, що ти дієш

за принципом. після нас — хоч потоп.

Ми виросли в селі, знаємо його традиції. Тому й подружжися зі своїми тимчасовими односельцями, знаємо всі їхні проблеми. Якщо буде подібний контакт у наших послідовників, можна вважати, що все гаразд, співробітництво принесе очікувані наслідки.

КОМЕНТАР КОРЕСПОНДЕНТА

Читачів, певно, цікавлять загальні підсумки нашого експерименту. Коротко скажемо про них. Тільки в колгоспі «Родина» працювало три молодіжні орендні колективи. Ланка птахарів Дмитра Горбуліна виростила 2 тисячі гусей вагою понад 4 кілограми кожна, завдяки молодим пасічникам Миколі та Марії Реутам зібрано 7 центнерів меду. Олександр Томашков та Олександр Демидов до грудня планують передати господарству не менше 80 нетелей, а близько 200 — до початку квітня. Загальні прирости живої ваги тварин у групі молодих орендарів складають кілька сот центнерів.

Після наших публікацій орендні сільськогосподарські колективи були також сформовані у колгоспах імені Кірова Онурфіївського та Компаніївського районів. Власне, на цьому можна було б поставити і крапку. Можна було б, якби не принциповий інцидент, що трапився у колгоспі «Родина» під час останньої зустрічі з орендарями.

Після досить тривалої розмови з Томашковим та Демидовим, котра лягла в основу нашої публікації, хлопці запросили нас (влада, кореспондента та фотокореспондента) до ідальної тракторної бригади. Ми погодилися, оскільки в другій половині дня належало ще побувати в кількох господарствах Маловисківського району. І тут трапилося несподіване...

Не встигли переступити поріг харчоблоку, як нагодилася голова правління колгоспу «Родина» Віктор Прокопович Мироненко.

— Ви хто такі! — грізно запитав він.

Це викликало подив, оскільки з головною протягом року доводи-

лося зустрічатися щонайменше разів п'ять.

— Ми з «Молодого комунара», — відповіли.

— Яке мали право ступити на територію колгоспу!

— !

— Та навіть секретар обкому перш, ніж з кимось зустрічатися, повинен мені доложити!..

— Вибачте, але...

— Ви з Руху, геть, — раптом заволав голова. — Екстремісти!..

Не передаватимемо дослівно того бруду, який лив на колектив редакції керівник. Хай же залишиться на його совісті. Одне скажемо: дуже вже нагадувала та тирада новоспеченого «політика» думку про «Молодий комунар», що настійливо пропагується останнім часом: мовляв, рухівці та ще й з націоналістичним душком.

Що на це відповісти? Гадаємо, час усе розставить на свої місця. Що ж до колективу редакції, то в ньому працюють різні за переконаннями люди. Дехто підтримує Рух, дехто ні. І це, на наш погляд, як у дзеркалі, відображає настрої будь-якої суспільної формації. То чи не пора Мироненку і йому подібним врешті-решт припинити «політизований» психоз?

Для того, щоб розставити крапки над «і», скажемо: ніхто з трьох працівників редакції, які перебували в Шпаковому, до Руху не записаний, хоча розділяють більшість положень його Програми. Один з нас — член КПРС, двоє — безпартійних. Про що говорили з колгоспниками до приїзду голови! Про врожай, бичків, але не про політику. Люди це підтверджують.

М. ЧЕРНЕНКО.

На знімках: О. Демидов (вгорі справа). Ось такий вигляд має вулиця одного з бригадних сіл колгоспу (фото зліва).

Фото В. ГРИБА.

АКТУАЛЬНО

СОЦІАЛЬНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ «ОРЕНДА»

Рік тривав соціальний експеримент нашого тижневика «Оренда». Нагадаємо читачам, що розпочинався він з оголошення конкурсу на заміщення вакансій орендарів. Редакція отримала сотні листів, в яких молоді люди з Кіровоградщини, Кривого Рога, Дніпропетровська, Миколаївської області, Молдавії висловили бажання переїхати до села Шпакового Новомиргородського району і взяти там оренду.

Тривала і досить копітка робота по відбору кандидатів завершилася успішно: на весні в колгоспі «Родина» було створено три колективи — на пасіці, гусефермі і комплексі по відгодівлі великої рогатої худоби. Про результати діяльності птахників і пасічників «Молодий комунар» розповідав у номері за 7 жовтня нашнішнього року. А як справи у відгодівельників? Наш кореспондент зустрівся з Олександром ТОМАШКОВИМ та Олександром ДЕМИДОВИМ і попросив їх поділитися першим досвідом цивілізованого фермерства.

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

18 листопада 1989 р.

КОМСО- МОЛЬСЬКА ПЛАНІРКА

Минулої суботи відбулося шість районних комсомольських конференцій. Кожна з них була свого року аналізом трирічної роботи. Про 43-тю Олександрійську районну комсомольську конференцію читачі можуть прочитати в сьогоднішньому номері газети.

Після районних конференцій відбулися пленуми райкомів комсомолу, на яких було обрано у:

ВІЛЬШАНЦІ:

першим секретарем райкому комсомолу — **Василя ГУЦУЛА**, другим — **Людмила ГАПЧИЧ**, секретарем — **зав. відділом учнівської молоді Олександра ЯКОВЛЄВА**;

ГАЙВОРОНІ:

першим секретарем райкому комсомолу — **Олега МЕЛЬНИКА**, другим — **Олександра ДЯЧЕНКА**, секретарем — **зав. відділом учнівської молоді Світлану ВОЛОШУК**;

ГОЛОВАНІВСЬКУ:

першим секретарем райкому комсомолу — **Олексія ГУСЕВА**, другим — **Сергія ДУШКА**, секретарем — **зав. відділом учнівської молоді Світлану ГЛУХОВСЬКУ**;

ДОБРОВЕЛИЧКІВЦІ:

першим секретарем райкому комсомолу — **Віктора МАКСИМЕНКА**, другим — **Олега МОВЧАН**, секретарем — **зав. відділом учнівської молоді Тетяну КУЗЬМЕНКО**;

ДОЛИНСЬКІЙ:

першим секретарем райкому комсомолу — **Володимира СТЕБЛИНУ**, другим — **Геннадія НОСАЧА**, секретарем — **зав. відділом учнівської молоді Ірину СВИЧКАРЬОВУ**.

НА ЗВІТАХ
І ВИБОРАХ
СПІЛЧАНІ
ГОСТРО
КРИТИКУЮТЬ
І ПОБУТ.
ПРОПОНОВАНА
АНКЕТА
ДЛЯ ВСІХ ВАСІ

4

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

Так уже склалося на звітно-виборних зборах первинних, та й на спілчанських районних конференціях, коли не лише виступаючи, а й, як правило, секретарі райкомів, зачитуючи звіт, люблять самі себе заспокоювати фразою: «ми знаємо про свої помилки». Потім — слова про те, які ж ті помилки (часто вони стають набридлою самокритикою), або інше — заклик до їх ліквідації.

Що ж, все це, на перший погляд, непогано. Але, на мою думку, зараз повторювання десятки разів помилок, їх перераховування, аж ніяк не змінить катастрофічного стану в Спільці. Відрадно, що цю, здавалось би, прописну істину, яка не всім під силу, зрозуміли і делегати, і гості 43-ї Олександрійської районної комсомольської конференції. На ній, а вона відбулася минулої суботи, чулися здебільшого пропозиції. Вітм, давайте почнемо із звіту.

Що не кажіть, від того, як він написаний і як читається, залежить головне: сприймуть, зрозуміють його учасники конференції, а чи просто відсидяться. Зразу зауважу — Володимир Ільющенков, перший секретар Олександрійського райкому комсомолу написав його живою, розмовною мовою. Написав, беручи факти з життя комсомолу району. Кожну свою думку напередодні конференції відстоював, мовляв, мені на місці краще видно, які в нас справи.

Говорячи про дефіцит комсомольських кадрів, Володимир проаналізував становище: чому все-таки сьогодні нема бажаних очолити спілчанські організації в деяких господарствах району. Так, у колгоспі «Більшовик» шість молодих людей дві години дивилися один на одного і не могли вирішити: кого ж обрати ватажком? На тому, що не було гідних, а тому, що ніхто не хотів братися за важку ділянку роботи.

Окремо було сказано і про малочисельні організації. З 70-ти (крім шкільних), 25 мають чисельність до 20 комсомольців: у колгоспах імені Петровського — 8, імені Димитрова — 10, радгоспі «Більшовик» — 12.

Справа в тім, що чулася раніше думка, певно на звітно-виборних зборах, щоб ці первинні розпустити. Все це, як зазначалося в доповіді, через зменшення при-

йому до ВЛКСМ. За три роки кількість членів Спільки зменшилася не на одну сотню чоловік. У таких школах як Олександрійська, Комінтернівська, Куколівська, Червонокам'янська за цей рік нікого не прийняли до комсомолу.

Звичайно, збільшувати членство комсомолу району заради чисельності ніхто в Олександрійському районі не буде, але от щоб краще повести агітаційну, роз'яснювальну роботу про ВЛКСМ, про роль молодіжної Спільки в наш час, як це слід робити, на конференції говорилось.

Хочеться сказати й про таке: зачитуючи звіт Олександрійського райкому ЛКСМ України про основні напрями роботи районної комсомольської організації, Володимир Ільющенков дуже часто відривався від друкованого тексту (а таке не завжди й трапляється), говорив від себе. Цей випадок, думаю, свідчить про неабияку обізнаність з життям молоді. Це, наприклад, було, коли мова зайшла про комсомольсько-молодіжні колективи. Відзначалося, що краще мати один справжній, ніж десять липових. «Справжній», як сказав Володимир, — це орендний КМК доярки у колгоспі «Заповіт Леніна». І створений він був не з ініціативи райкому, а з ініціативи самих комсомольців, їх тодішнього ватажка — Т. Шкуренко.

Працює тут 6 трудівників, котрі обслуговують 110 корів. Запроваджена двозмінка гарантує кожному два вихідні на тиждень. Собівартість молока тут знизилася на 20 процентів, а госпрозрахунковий прибуток за минулий рік становив 3,8 тисячі карбованців на кожного працюючого.

Подібних прикладів можна навести багато, але не менше уваги приділялося і труднощам, невдачам. Одна з них — «провал» з організацією конкурсу «На краще обійстя молоді сім'ї». Була названа причина невдачі — нічим не підкріплена матеріальна база.

Особливо цікава пропозиція прозвучала стосовно роботи штабів «Комсомольського прожектора» у малочисельних первинних, де часто-густо просто нема можливостей проводити систематичну, планомерну роботу. Тому райком комсомолу звернувся до груп народного контролю, щоб до них влилися штаби «КП» і співпрацювали разом.

Дуже гостро у звіті, а пізніше у виступах-обговореннях стояло питання про шкільний комсомол. І як завжди була ділова пропозиція — створити в будинках культури піонерські кімнати за місцем проживання. Створити не просто гуртки, які працюють у певні години, а щоб діти в зручній для себе час могли туди приходити, щоб пограти в ігри, відпочити. Оформити такі кімнати повинен допомогти комсомол.

Взагалі — перераховувати всі питання, порушені в звіті, не варто: одне лише це раз скажу, що тут відчувалася напруга: «критику і пропоную». Це підтвердила і перша виступаюча — інженер ПМК-14 Наталя Ключенко. Наталя зауважила, що коли відчувається «натхнення» у роботі виборного органу, то видно результати і в сільському, шкільному комсомолі.

Коли ж пленуми (і таке траплялося) переносяться через... неважко членів райкому комсомолу, то як не старайся, а окремими скачкоподібними успіхами авторитету не завоюєш.

За учнем СПТУ-31 Сергієм Криськом бігла до передніх рядів секретар комітету комсомолу Світлана Шпак і просила: «застебни бігом гудзики, чухи, застебни...». Напевне, хвилювалася за Сергія, який почав красномовістю свій виступ, а закінчив його критикою на адресу «Молодого комунара» і «Комсомольської правди»:

«Якщо комсомол — організація, що виховує молодь на традиціях батьків і дідів, то мені тоді незрозуміла позиція нашого обласного органу — газети «Молодий комунар», яка, певно, дивлячись на орган ЦК ВЛКСМ — «Комсомольську правду», — лише тим і займається, що очорнює добре ім'я комсомолу. Але невже у нас, у районі, та і в цілому в країні, немає ні однієї комсомольської організації, в якій би не було цікавих справ?».

Не знаю, чи погодиться з цією думкою редакція «МК», але дані слова ніхто не заперечив. А мовчання, як відомо, це погодження зі сказаним.

Мене, моїх товаришів хвилює відсутність зацікавленості молоді політичним життям, — говорила у своєму виступі Ольга Алексієва, секретар комітету комсомолу СПТУ-33. — Вона, незацікавленість, — це наслідок відсутності інформації. Нам же

хочеться вести дискусію з неформалами на рівних. Ми за спірні бітництво, за те, щоб і вони вступали до ВЛКСМ!

Ще Ольга розповіла про таке: — Хотіли ми для училища купити в обком комсомолу відеоманіфон. Мені відомо, що його державна ціна близько двох тисяч карбованців, а там запропонували... за шість. От у нас склалася думка, що обком комсомолу — спекулянт.

Це повідомлення справило на делегатів враження, що дійсно, обком комсомолу «наживається» на перепродажі. На конференції, і тепер ще раз скажу, що обком комсомолу продає магнітофони за таку ціну, за яку придбав. У даному випадку молодіжне об'єднання «Діалог» прагнуло знайти продавця відеоманіфону в особі кооперативу...

Напевне всім, судячи за бурхливими оплесками, сподобався виступ Юлії Стороженко, вчительки Червонокам'янської СШ. Вона порушила найбільш актуальне питання — всебічного розвитку сільських школярів. Говорила Юлія, що варто відходити від «розвитку», коли за рахунок навчального процесу школярі «розвиваються» восени на полі.

Постанові конференції, скажу чесно, може позаздрити будь-який райком чи міськом комсомолу. В ній не лише знайшов відображення сьогоднішній стан організації, а й вказано: хто і чим, починаючи вже з завтрашнього дня, повинен займатися, конкретно вказано напрями роботи.

Багато було цікавих виступів. Але про все не скажеш. Зрештою, цього я й не прагнув. Хотілося просто розповісти про ділову розмову, яка відбулася на 43-й Олександрійській районній комсомольській конференції, у якій взяв участь і виступив член бюро обкому партії, другий секретар обкому партії Є. В. Мармазов.

М. ПАЛАДІЙ,
другий секретар обкому
ЛКСМ України.

* * *

На організаційному пленумі Олександрійського райкому комсомолу, який відбувся зразу ж після конференції, першим секретарем райкому комсомолу було обрано Володимира Ільющенкова, другим — Олександра Ткаченка, секретарем — зав. відділом учнівської молоді — Наталю Дейнегу.

«ГУРТОЖИТОК — ТВІЙ ДІМ?»

АНКЕТА

26. Як Ви вважаєте, рада гуртожитку здатна вирішувати проблеми, що хвилюють мешканців?

1 — так 2 — ні 3 — не знаю

Настільки ефективно працюють громадські угруповання попередження і профілактики негативних проявів у гуртожитку:

Ефект. малоефект. не ефект.

27. — рада гуртожитку 1 2 3

28. — «Комсомольський прожектор» 1 2 3

29. — комсомольський оперзагін 1 2 3

30. — депутатська група 1 2 3

31. — хто ще 1 2 3

32. Часто з Вами зустрічається вихователі?

1 — так 2 — ні

33. Як Ви думаєте, чи знає він, чим ви захоплюєтесь?

1 — так 2 — ні

34. Ділитесь Ви з ним наболілими?

1 — так 2 — ні

35. З яких джерел Ви одержуєте інформацію про підготовку до виборів народних депутатів УРСР і місцевих Рад?

1 — газети, журнали 2 — середня 3 — середня спеціальна

4 — теле-, радіопередачі 5 — вища; н/вища

6 — політінформації, політзаняття 7 — середня спеціальна

8 — участь у мітингах 9 — середня спеціальна

10 — зарубіжні радіопередачі 11 — середня спеціальна

12 — спілкування з друзями 13 — середня спеціальна

14 — із випадкових джерел 15 — середня спеціальна

36. З ким із керівників підприємств, громадських організацій Ви зустрічалися на заходах в гуртожитку протягом року?

01 — директором 09 — головою профкому

02 — гол. інженером 10 — секретарем комітету комсомолу

03 — нач. цеху 11 — народним депутатом

04 — майстром 12 — головою РІК

05 — бригадиром 13 — представником «неформальних» організацій

06 — секретарем міському (райкому)

08 — секретарем цехової п/о 14 — з іншим (ким)

37. Чи були ці зустрічі корисними у вирішенні питань, що хвилюють Вас?

1 — мої прохання вирішувались повністю 3 — мої прохання так і не вирішено

2 — мої прохання вирішувались частково 4 — я не висловлював прохань

5 — я не був на таких зустрічах

38. До кого Ви найчастіше звертаєтесь за консультацією, допомогою, порадою:

1 — вихователя 6 — секретаря комітету комсомолу

2 — коменданта 7 — товаришів по роботі

3 — голови ради гуртожитку 8 — до інших

4 — товариша по кімнаті 9 — ні до кого

5 — партійного секретаря

39. Ваша стать:

1 — чоловіча 2 — жіноча

40. Вік:

1 — до 16 років 2 — від 16 до 20 3 — від 21 до 25

4 — від 26 до 35 5 — від 36 до 45 6 — понад 46

41. Освіта:

1 — н/середня 2 — середня 3 — середня спеціальна

4 — вища; н/вища

42. Соціальний стан:

1 — робітник 2 — колгоспник 3 — службовець

4 — учень 5 — студент 6 — тимчасово не працюю

43. Сімейний стан:

1 — не одружений (на) 5 — в різних гуртожитках

2 — одружений (-на) 6 — розлучений (на)

3 — живе з сім'єю в одній кімнаті 7 — вдова (вдова)

4 — в різних кімнатах одного гуртожитку 8 — одинока мати

44. Маєте Ви дітей?

1 — одного 2 — двох 3 — трьох і більше 4 — не маю

45. Скільки років живе в гуртожитку?

1 — до 3-х років 2 — від 3-х до 7 3 — від 7 до 10

4 — понад 10 років.

Дякуємо за щирі відповіді.

Закінчення. Поч. на 1-й стор.

СИНИ НАРОДУ «»

ЧИ НАРОД — СИНАМ?

ГОВОРИМО
ВІДВЕРТО

— Василю Олександровичу, остання сесія Верховної Ради УРСР дуже відрізнялася від попередніх. Як ви оцінюєте її роботу?

— Насамперед, виходячи з рідності, які вона прийняла. І чи будуть ці рішення допомагати перебудові, сприяти демократизації. Сесія прийняла важливі закони. І хоча було багато неконструктивних виступів депутатів, все ж побажання, пропозиції людей в основному враховані. Відмінено вибори від громадських організацій, тепер окружна комісія не має права відмовляти в реєстрації кандидатів, незалежно від положень його програми. Це вирішуватиметься в судовому порядку.

— І все ж залишилось обмеження — кандидатів мають право висувати лише збори, на яких присутні не менше 200 чоловік.

— Можливо, тут хотіли зрівняти в правах великі і малі колективи. Якщо, наприклад, кількатисячний колектив висунув кандидата і невеличкий теж, а можливості вони мають однакові. Хоча який це буде депутат далеко не завжди залежить від чисельності колективу.

Досконалим закону буде перевірятися на практиці. Коли вибирали народних депутатів СРСР, теж здавалося, що законом все враховано, на ділі виявилось, що він має багато недоліків.

— Чи буде значним вплив апарату на наступних виборах?

— Надіюсь, не таким, як на минулих. Тут нема нічого дивного. У нас не було досвіду демократичних виборів. Зараз такий досвід є. Громадянська свідомість людей зростає і продовжує зростати. Думаю, що ці вибори, враховуючи семимильні кроки політизації, будуть бурхливішими, суперечливішими. Звичайно, не можна не враховувати і апарат. Але всі зміни в суспільстві повинні залежати від народу.

— Сесія Верховної Ради України прийняла закон про мови...

— Так, це дуже потрібний закон. Хоча деякі положення його викликали дискусії. Стаття шоста, наприклад, про переведення технічної документації на українську мову. Депутати висловлювали сумніви, чи не будуть ущемлені в правах ті громадяни, які не знають мови, чи не знайдеться якийсь стараний чиновник, який буде відмовляти, наприклад, в прийомі на роботу, мотивуючи це тим, що людина не знає української мови.

— Ви думаєте, таке можливе? По-моєму, чиновники вже настільки далекі від української мови (всі справи, бланки, збори, наради — російськомовні), що якби навіть закон цього вимагав, напевно чи хто з них так ревниво, як ви кажете, дотримувався б його. Не всі депутати розуміють, що це реальність із другосортності української мови, що склалася, не можна закріплювати, її треба рішуче змінювати. У виступах же деякого прозвучало те, що, мовляв, така склалася практика, так у нас повелось. До того ж, знання ще однієї мови (а для багатьох повернення до рідної!) нікого не зробить гіршим, навпаки, розширить межі духовності. Дехто ж вважав це педь не дискримінацією...

— Згоден з вами. До того ж строки введення закону досить значні, за 5—10 років українську мову, що дуже близька до російської, вивчити нескладно.

— Василю Олександровичу, 72 роки тому найважливішим був лозунг «Вся влада — Радам!». Сьогодні він знову став актуаль-

ним. Коли ж, нарешті, він зможе стати реальністю?

— Відбудуться вибори в місцеві Ради, люди виберуть, надіємось, справжніх народних депутатів. Треба прийняти закон про місцеве самоуправління, який би надавав Радам необхідні кошти і повноваження на їх території.

— А відомства?

— Відомства якщо й залишаться, то я бачу їх функції в перспективному плануванні, розповсюдженні прогресивних технологій. Вони не повинні диктувати підприємству скільки і де верстатів хіба що даватимуть розумні поради.

— Так само повертається до нас із революційного «далека» лозунг «Заводи — робітникам, землю — селянам!».

— Ну, з підприємствами, на мій погляд, справа ясніша. Обмежити диктат відомств, трудовий колектив розпоряджається результатами праці. Все це ще не реальність, але орієнтири вже є. Для мене особисто набагато складнішим здається питання землі. Земля зараз належить когоспам. Я розділяю погляди академіка Тихонова, який вважає, що господарем землі мають бути Ради. Вони можуть віддавати їх в оренду когоспам, радгоспам, окремим особам, сім'ям, кооперативам, залежно від того, яка форма в кожному окремому місці ефективніша. Нарешті ми зрозуміли, що центр не повинен вирішувати все до дрібнички на місцях. От тільки ще дуже погано перелаштовуємо цю застійну систему.

— Регіональна група народних депутатів СРСР видає в Москві свою газету «Позиція», в Києві — подібне їй депутатське видання «Голос». Ваше ставлення до цих груп.

— Під час першого З'їзду народних депутатів СРСР я був присутнім на засіданні відомої московської групи. Загалом їх роботу мені оцінювати важко, бо останні місяці був зайнятий навчанням — закінчував заочно вище військове училище. Але в основному їх позиція співзвучна моїм поглядам, думаю налагодити з ними тісніші контакти. В тому, що вони видають свої органи, теж нічого поганого не бачу. Пишуть про речі, що хвилюють багатьох. Бачу й конкретний результат — у законі про вибори, який прийняла остання сесія Верховної Ради УРСР, враховано чимало пропозицій, запропонованих у альтернативному депутатському проекті. Це добре, що у нас в корпусі депутатів є різні групи. Одногоспність нам не потрібна. Вона стимулює застій.

— Як ви ставитесь до того, щоб у Кіровограді, скажімо, крім «Кіровоградської правди», виходила окрема газета — орган обласної Ради народних депутатів?

— Це було б непогано. Думаю, що для неї знайдеться б матеріал. Особливо під час виборів у місцеві Ради, та й після них. Бо партійній газеті просто важко буде справитися з тим потоком подій, що супроводжуватиме і вибори, і діяльність новообраних Рад.

— Ми добре пам'ятаємо, яку всенародну увагу викликала робота першого З'їзду народних депутатів СРСР. Наближається другий. Що ви чекаєте від нього?

— Це буде, по-моєму, більш організований і більш працюючий з'їзд. Менше буде на ньому емоцій. Дуже серйозні законопроекти вноситимуться на розгляд з'їзду. Мене хвилює механізм їх прийняття. На з'їзді мені треба буде голосувати за чи проти за-

кону про землекористування, наприклад. Голосуванням я можу висловити свою думку, а я повинен виражати волю своїх виборців. Тут потрібен або дуже чіткий механізм зв'язку, або найважливіші закони треба виносити на референдум. Бо є загроза проголосувати проти себе, проти своїх виборців. В листопаді я буду зустрічатися з людьми, намагатимусь вяснити їх погляди, щоб виробити для себе певні орієнтири.

— Василю Олександровичу, недавно чула по радіо виступ однієї жінки — голова колгоспу з Київської області, народний депутат СРСР. Вона сказала буквально так: «Мені постійно присилають запрошення на різні депутатські засідання, ради, клуби. Товариші, мені ж ще й працювати треба, хліб вирощувати».

— Заклик «Давайте працювати!» останнім часом кожен перекинує по-своєму. Тут треба чітко встановити функції депутата. Фактично він — політичний діяч. Або ми матимемо в парламенті професійних політиків з народу, або токарів і голів колгоспів. Мені запам'яталися слова депутата Писаренка: «Досить державою керувати за сумісництвом!».

— Ви поки що керуєте за сумісництвом?

— Поки що так. Це дуже важко: якщо робиш дві справи, то обов'язково одну звалишиш.

— А майбутня Верховна Рада України?

— Тим більше повинна бути професійною, бо на Україні не буде працювати з'їзд народних депутатів УРСР.

— З якими труднощами ви зустрілися у своїй депутатській роботі?

— На з'їзді багато говорили про статус депутата і він так фактично й не був прийнятий. Я зараз відчуваю гостру потребу в якомусь приміщенні для прийому. Приходить багато людей. В основному вони звертаються на квартиру. Виборці бувають різні. Коли я був у Саратові, закінчував навчання, до мене додому теж приходили люди. Одна жінка, коли моя дружина сказала їй, що мене немає вдома, не повірила.

— Ви його ховасте, — каже.

Довелось її запросити в квартиру, щоб вона переконалася в тому, що мене дійсно немає.

Мені дуже потрібен секретар. Находить багато листів. Я просто фізично не можу дати всім відповідь. Не вистає мені юридичних знань та знань міжнародного права. Я був присутній на кількох засіданнях сесії Верховної Ради СРСР і відчув, які необхідні ці знання депутатам.

— Були такі випадки, що на Першому з'їзді народних депутатів СРСР ви голосували «проти»?

— Я вже назав, що одногоспність — стихія застою. Чому ж я не можу голосувати не так, як інші? Мені навіть говорили, що так як я військовий, а армія нічого не виробляє, то я просто не маю права голосувати не так, як робітники і селяни. Але ж і робітники та селяни не всі мають одну думку! Багатьом не подобався мій інтерес до московської групи. Я розумію тих, хто має відмінну від моєї позицію, але не можу зрозуміти тих, хто намагається не мати ніякої позиції.

— Як ви ставитесь до Народного руху України за перебудову, зокрема в Олександрії?

— Мені важко про це говорити. Я знайомий тільки з першим проектом програми НРУ, що був

опублікований в «Літературній Україні» ще 16 лютого. Після того за поточними справами не встиг прочитати більше. Читав, звичайно, публікації в пресі. В основному, це була негативна оцінка. Я дуже насторожено ставлюся до такого суцільного негативу. Так само як і до суцільного позитиву. Тут треба детально розібратися. У нас звикли все, що не входить в усталені канони, поливати брудом. На останній сесії Верховної Ради УРСР один депутат показує мені на лавцях піджака іншого — там рухівський синьо-жовтий значок, і каже: «То бандерівський символ». Я йому відповів, що погано знаю історію України. Можливо це не чисто знак Бандери, а історичний символ, що із сивих віків.

Знаю, що й в Олександрії є групи НРУ. Поки що не доводилось зустрічатися з його членами, але якщо це розумні, критично і конструктивно настроєні люди, думаю, ми знайдемо спільну мову.

— Зараз тривають політичні суперечки, дискусії. І часто в них протилежні сторони своїх противників просто паплюжать. Особливо неприємно, коли бруд, часом нічим конкретно не підтверджений, летить на наших поетів, письменників.

— Мене це теж хвилює. У нас політичні суперечки автоматично переносяться на особи. Це така культура наша політична. Не спіпадають погляди — одразу ж з'являється неприязнь, прямо ненависть до суперника. Цей рефлекс дуже живучий. Ми ж навіть класиків наших умудрилися вичитати не за їх текстами, а за підручниками, написаними на догоду комусь. Навіть у цьому році я купив підручник з наукового комунізму, а там суха мова, казенний, нецікавий виклад. Такий підручник не пробудить інтересу ні до науки, ні до культури політичних дискусій.

— Василю Олександровичу, завтра ви від'їжджаєте до Москви. Поділіться, якщо не секрет, в яких справах.

— Я їду на друге засідання клубу військових депутатів. Думаю, виробимо програму клубу, будемо обговорювати болючі питання нашої армії, оборони в контексті підготовки до другого З'їзду.

— Зараз армія скорочується...

— Я не проти того, щоб армія скорочувалась. Але я буду відстоювати, щоб цей процес змозозити на 2—3 місяці. Ми чекаємо від скорочення армії прибутків, але не враховуємо, що потрібні й додаткові затрати. Люди звільняються від служби, їм потрібна робота, житло. Все це передали місцевим Радам, у них коштів нема, квартир нема. Треба визначити якісь пріоритетні напрямки розвитку армії, а не скорочувати все підхід. Тут потрібен науковий підхід.

— Я вам кілька разів давав додому, мені відповідав дитячий голос. Це ваш син чи донечка?

— Не знаю, хто вам відповідав у нас четверо дітей. Так що дружині важче, ніж мені.

— Звідки ви родом?

— Я сибіряк. Із Заураля. Вже 8 років живу на Україні. Вітаю процес національного відродження, що відбувається зараз.

— Успіхів вам у політичній діяльності!

С. ОРЕЛ.

Таки неправда, що всім кандидатам в депутати під час виборчої кампанії у народні депутати СРСР газети надавали рівні можливості для агітації. Дуже напруженою була передвиборна боротьба в Олександрії, різні чутки ходили, а в «Молодого комунара» так і не дійшли руки, чи то сторінки, щоб написати про те. Тож ще одразу після першого З'їзду народних депутатів СРСР ми вирішили зустрітись з Василем Олександровичем ЄРОХІНИМ — переможцем тієї боротьби, народним депутатом СРСР. І ось нарешті така можливість з'явилася.

5

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

ЗАКОН Є ЗАКОН

Поринемо у кількарічну давнину і згадаймо: «законність», «народовладдя», «правопорядок», нарешті, «демократія». Як легко ми користувалися цими термінами, котрі фактично не мали свого реального втілення на практиці! А, додавши до будь-якого з них слово «соціалістичний», були переконані: сила впливу подвоюється, потроюється... Зараз позбавляємось профанації, починаємо розуміти: суть не в термінах, а в реальності їхнього змісту, що ґрунтується по меншій мірі на здоровому глузді.

Правова реформа, яка вже давно назріла в нашому суспільстві, стає предметом усе гострішого обговорення. В неї активно включилися як самі правоохоронні органи — суд, прокуратура, міліція — так і населення. Злочинність зростає, і на цьому фоні темпи обговорення, прийняття рішень та рішучих дій мають неабияке значення.

В той же час, гарячково шукаючи вихід із становища, що склалося, ми, мабуть, не повинні забувати: кожне рішення, кожна дія мають пройти випробування часом. І лише тоді, коли суспільство вийде на той рівень культури самосвідомості, який має виробитись у процесі перебудови, той рівень культури, коли ми почнемо вірити в справедливість законів — лише тоді можна відмовитись від горезвісного використання суспільством і державою культу сили з метою самозбереження.

У наші дні соціальний престиж суду і суддів став проблемою загальнодержавною. Правосуддя має стати головним інструментом дотримання правопорядку. Певно, кожен суддя, говорячи про перспективи правосуддя, повинен бути готовим висловити своє бачення існуючих правоохоронних проблем.

Чекаємо відгуків наших читачів.

37 років віддав служінню Феміди Іван Максимович Лященко. А з 1967 року і понині він — незмінний голова Онуфріївського районного народного суду. Наш кореспондент веде з ним розмову.

6

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

18 листопада 1989 р.

— ДАВАЙТЕ спочатку проаналізуємо криву кримінальних справ у вашому районі за останні десятиліття.

— Ну що ж, давайте. У 1980—1983 роках таких справ щороку було близько 80. У 1984-му — 88, 1985-му — 98. Пік настав у 1986 році — 123 кримінальні справи! Останні ж три роки появилася тенденція на різкий спад — кримінальних справ в середньому стало навіть менше, ніж напочатку 80-х...

— І чим все це пояснити?

— Насамперед зауважу, що приблизно така ж крива злочинності характерна для будь-якого району області, республіки, та й країни в цілому. Цифри початку 80-х років оманливі: багато нерозкритих злочинів, пом'якшень

них робіт по місцю роботи. Дуже схожа ситуація виникла і по справі В. А. Кальницького — йому теж присудили 1,5 року виправних...

— Судячи з усього, вас переміни в законодавстві обнадіюють?

— Загалом — так. Але не забуваймо, що загальний крен у бік гуманізації, пом'якшення покарання ще не завжди виправдовує себе. Так, для малозначущого злочину це нормально. Але скоїв тяжкий злочин і тебе не беруть під варту — це як? Злочинець тоді в такому стані, що, не задумуючись, і на другий, третій злочин піде. Згоден: треба більше довіря. Але далеко не всі злочинці готові нині його виправдовувати — це теж треба пам'ятати. У мене є цілий ряд прикладів,

то, дуже часто копії вироків і постанов, що ми надсилаємо в підприємства, установи і організації, приємства, установи і організації, колективами не розглядаються. Інформація ж на рівні чуток для колективу знижує ефект профілактики.

П'яте. Не на словах — знову ж такі! — а на ділі боротися за зміцнення правопорядку, трудової дисципліни, як ми кажемо, «всім миром»...

Це все, що загадав одразу. А розпрощаємось з вами — прийде на пам'ять і шосте, й десяте, й двадцяте...

— Ви майже чотири десятиліття — в судових органах. Як люди в цілому ставляться до правосуддя?

— В цілому — з повагою. Однак по-різному буває. Багато й таких, що намагаються використати його в особистих, далеко не безгрішних, цілях. Погодьтесь: якби всі поважали, злочинні факти стали б поодинокими. Надзвичайними подіями.

— Ваш життєвий шлях склався так, що ви зачепили і сталінський період.

— Про цей період говорено-переговорено. Що я можу додати? Суду були тоді проповідниками культу сили, культу страху, коштаком в системі могутньої машини, яка боролася з «ворогами» народу. Пам'ятаю Указ від 1947 року про крадіжки. Моторошно згадувати. Ми руйнували і плюндрували сім'ї, а значить і державу...

— Які справи, що ви вели, вам найбільше запам'яталися?

— Як так зрозумів — якісь незвичні, нетипові? Дай бог пам'яті... Ага. Років з п'ять тому назад довелось мені розглядати справу трьох офіцерів-міліціонерів, що перевищили свою владу. Як саме? Застосували насильство при допитах. Скінчилось усе тим, що в одного допитуваного під час побойща лопнула селезінка.

Обмовлюсь: все, що я розказав, було в Світловодську. Але обласний суд доручив це діло сусіду — Онуфріївському суду. Причину, думаю, пояснювати не слід.

Так от. Порушили на цих міліціонерів кримінальну справу. Ще нюанс: незважаючи на звинувачувальний висновок, прокурор санкції на арешт не дав. Не ризикнув це зробити і я. А потім пожалкував: ці горе-міліціонери варили мені воду цілих... півтора місяці. То адвокати захворіють, то вони самі з будь-яких причин з'явитись не можуть. А то знайдуть якогось «жучка» у процесуальних моментах — досвід-то є!.. Словом, довелося добре поводитися. Якщо цікавить, додам: двоє одержали по 4 роки позбавлення волі, ще один — 3.

— У вас були помилки?

— Всі ми люди. Правильно кажуть: не помиляється той, хто нічого не робить. В 70-х роках розглядав дуже нетипову історію. Батько довгий час до безтями знущався над домашніми, пиячив, бив жінку та сина. Сім'я його ледь терпіла. Якось після чергового куражу він заснув і неповнолітній син... одрубав рідному батькові голову. Я виніс, на думку вищих інстанцій, ліберальне покарання. І дійсно, Верховний суд УРСР відмінив рішення нашого суду і дав хлопцеві 3 роки позбавлення волі. Все по закону? Так. Я ж, хоч і не витримав духу і букви закону, вважав, поступив по-совісті, хоча — знову ж такі! — не мав права так поступати. Парадокс? Безумовно! Це єдина справа, яку більш-менш однозначно оцінити не можу й досі. І не скоро, певно, оціню.

Ще одна справа — Замаєва і Барлюка. Вони пограбували перехожого Шульгу. Оголошую вироки: Замаєву — 2 роки позбавлення волі, Барлюку — 2 роки... виправних робіт. Чи вірно вчинив? Судити самі: Барлюк чесно відслужив два роки в Афганістані, на його утриманні двоє малолітніх дітей і дружина, котра на той час не працювала. Подібне з ним трапилось вперше. Замаєва — алкоголік, злісний неплательник аліментів, організатор пограбування, і не тільки організатор: він сам забрав гроші у перехожого, Барлюк лише мовчки спостерігав. Що Барлюк і Замаєва разом робили — так це випили перед пограбуванням.

Обласний суд в частині, що стосується Барлюка, відмінив рішення нашого суду і присудив Барлюку теж 2 роки позбавлення волі. По великому рахунку, вища інстанція вчинила правильно: закон є закон. Однак мені жаль того хлопця і його сім'ю.

Не вважаю своїм досягненням таку оцінку. Бо тримаючи курс на створення правової держави, треба долати сумніви, естем розуміти імперативність конституційних вимог — підкорятись тільки закону. А поки що громадська думка демонструє відсутність більш-менш чітких переконань і шукає істину в «доцільності», а не в цінностях правової держави.

Це, що стосується кримінальних справ. А в цивільних помилки бувають частіше; хитросплетіння, заплутаних мережив там теж вистачає. Десь недогледів, недооцінив, переборщив — бувало, чого там.

— Ви сказали про цінності правової держави. Тоді вам ось такий приклад, який недавно прочитав у центральній пресі. Кілька років тому в США був випадок, коли поліція, борючись проти торгівлі наркотиками, мала всі підстави вважати, що дехто з торговельників сховав частину «товару» вдома. І хоча ордер на обшук у поліцейських не було, вони все ж увійшли в квартиру і знайшли там цілий склад наркотиків. Мета виправдовує засоби? Ам ні! Верховний суд анулював ці докази як добути незаконним шляхом і ті, що означають порушення конституційної недоторковості житла...

— А що ви мені відповіли б, коли б я навів вам інший приклад? Вам достеменно відомо, що поряд у квартирі хтось вирішив «покінчити життя самогубством»? Чи й того гірше — когось убити? То-то й воно! Нашим законом передбачені дії правоохоронних органів, подібні тим, що ви розповіли, але їм треба не пізніше, як через добу повідомити про це. Якщо ми будемо ловити гав, то своєю бездіяльністю фактично благословлятимемо злочини. В усякому разі так я думаю зараз. Можливо, колись наше суспільство досягне такого всебічного розвитку, що цей елемент правової культури, про який ви недовозначно натякнули в своєму запитанні, стане нормою. Цілком можливо. Але зараз...

— Ваше ставлення до смертного вироку?

— Раніше він застосовувався по тридцять три статті, нині ж, здається, по п'яти-шести. Нічого дивного — суспільство демократизується. Але дехто вважає, що виняткову міру покарання треба скасувати зовсім. Як же так? Є вбивства з особливою, заздалегідь продуманою жорстокістю. Практика показує, що особливо небезпечні рецидивісти готові скоїти тяжкий злочин повторно. Перевиховати таких практично неможливо.

Таке ось ставлення.

— Як у вашому районі з горезвісним «телефонним правом»?

— Не знаю, як в інших районах, але, мабуть, за всі роки роботи в Онуфріївському районі ніхто з вищестоящого начальства цим «правом» не користувався. Може, мені просто везло на керівників?

Повірте, для справжнього судді лягати щодня спати з чистою совістю — то велике щастя. В цьому плані я вважаю себе абсолютно щасливим.

— Які стосунки у вашому районі суду і прокуратури?

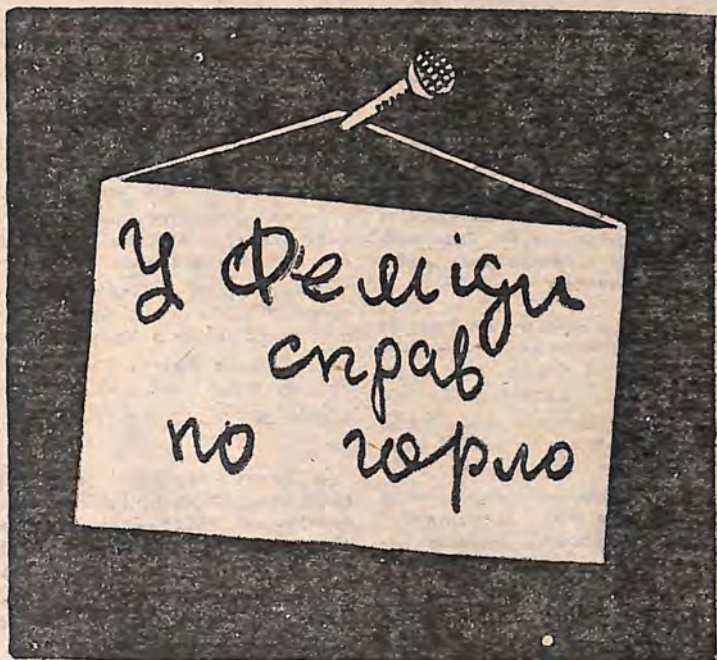
— Скільки працюю, то — начебто непогані. Але загалом прокуратура усе частіше починає критикувати суди; останні теж за словом у кишеню не лізуть. Виріє полеміка. Важливо тільки, аби дискусії не перетворювалися на взаємні звинувачення, озорницьтво, щоб тільки будь-що відстояти «честь свого мундира». Судячи з публікацій центральних та й обласних газет, це має місце. А завдання прокуратури й суду одне: боротися за створення такої держави, де в людей буде повага до права. Де в них буде тверда переконаність у тому, що наша держава — справедлива і сильна. Що вона, ця держава, буде здатна як захистити законні права кожної людини, так і покарати тих, хто ці права порушує, не «празнує» суспільні інтереси.

Нині про роль і місце суду в системі соціалістичної правової держави багато говориться на сесії Верховної Ради СРСР. Отож з'являється надія, що сказане вище не залишиться утопією.

Вів інтерв'ю
Анатолій БЕЗТАКА.

сміт Онуфріївка.

«ДОЦІЛЬНІСТЬ» ЧИ ЦІННОСТІ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ? АБО

вироки. Гучний голос перебудови розборка кримінальних органів — вони серйозно, іншого слова не підбереш, взялися за справу. Цим і тільки цим можна пояснити високі цифри 1985—1986 років. Кажу це, бо не раз чув інші думки: мовляв, перебудова, гласність і демократія породили хаос і безладдя, створили благодатний ґрунт для процвітання негативних явищ у нашому суспільстві, в тому числі й злочинності.

— Ну а зараз що? Злочинці, опинившись під пресою перебудови, заспокоїлись?

— Якби ж то! Перебудова — справа не одного року і добре, що ми на весь голос про це заявили. Зараз ми пожинаємо плоди поспішних заходів у форсуванні перебудови, бо надії людини на її швидкоплинність не справдилися. Нині настав, сподіваюсь, короткий період, так би мовити, переоцінки, переоцінки цінностей. На цьому фоні зменшення кількості кримінальних справ — свідчення того, що не злочинці, а кримінальні органи дещо заспокоїлись, розслабились.

Цього року в нас, наприклад, повернуто на додаткове розслідування вже чотири справи. До всього, склад РВВС омолодився, та й злочинці в своїх діях стають усе витонченішими, підступнішими.

Є, однак, і позитивні моменти. Останні роки в удосконаленню законів зроблено крен у бік диференційного покарання. Як було до перебудови? Одержали в районі строк менше 50 процентів кримінальних злочинців — о-о-о, тут щось неладно! Ідуть комісії, робляться відповідні висновки. А так часто бувало і тоді, коли суддя чесно ставився до справи, бо без диференційного підходу годі й говорити про право-суд-дя в повному розумінні цього слова.

Поясню на прикладах. Розбирав якось я справу В. О. Сажка за крадіжку особистого майна громадян. Він звинувачувався за статтею 140-а (ч. 2) Кримінального кодексу УРСР. Уважно вивчив суть справи — ну спіткнувся чоловік — і все тут! Мої висновки підтвердив і хід судового засідання.

Так от, за старими канонами суд мав би дати В. О. Сажку від року до п'яти позбавлення волі, та завдяки диференційним поправкам у законодавстві В. О. Сажко одержав 1,5 року виправ-

і вам готовий їх навести не один суддя.

— Уявімо: у ваших силах зміняти, поліпшити, запровадити, організувати, і ви...

— Дуже просторе питання. Я про це вам можу годинами розповідати. Спробую в концентрованому вигляді.

Перше. Поліпшити престиж судді в плані матеріального заохочення. Подумати — судовиконавець одержує 120 карбованців! Суддя — 180. У голови райсуду — 200. Вже два роки чуємо: ось-ось підвищать, але на ділі — тиша. Я пригадую 1985 і 1986 роки: 221 — тільки кримінальна — справа. В середньому — це був другий показник по області. Працював, як автомат, бо я ж один в суді — і голова, і суддя. Добре, що здоров'ям не обділений, інакше без кадрової підмоги не обійшовся б. Хоча... Хоча в мене кілька років тому відмовила права рука і я зараз пишу, друкую лівою. По 14—15 сторінок в день списувати — в кого рука витримає? Хіба що в письменника...

Друге. Державне мито за цивільні справи, зокрема, захист честі та гідності, дорівнює... 30-м копійкам. А суд, буває, розглядає подібні справи 2—3 дні. Де матеріальний стимул? Мито треба збільшити. Міркую так: хай спочатку платить позивач. Хай. А в разі задоволення позову рішенням суду стягнути з відповідача ці гроші на користь позивача. Справедливо?

Третє. Не на словах, а на ділі зміцнювати зв'язки судових органів з людьми — буде більше обопільного довіря. Яким чином? Ну, хоча б збільшити процент виїзних судових засідань, по можливості — відкритих судових засідань. Люди самі бачитимуть все, як на долоні, і цим суд відгородить себе від усякого роду пліток і нашіптувань.

Хай хоч половина судових засідань буде виїзними. У мене останні роки цей показник коливається в межах 35—50 процентів.

Четверте. Вивчаючи причини і умови, що сприяли скоєнню злочину, не треба, мабуть, забувати про окремі ухвали, на які іноді (чого гріха таїти!) керівники махають рукою: брак часу, мовляв. Між тим, окрема ухвала — хороший чинник, хороший засіб профілактики злочинів та інших правопорушень.

Сюди ж я відніс би й таке. Час-

НА ПОЧАТКУ 60-х років, здається це був 1963 рік, у французькому тижневику «Експрес» була вміщена «Автобіографія» рано зрадливого молодого чоловіка, автору якої Євгену Євтушенку «наставили» через неї чимало синців у себе вдома. Не буду сьогодні ідеологію. Згадала я про цей випадок лише тому, що в «Автобіографії» популярний поет зізнався: «Я до цього часу не знаю, що таке електрика і звідки вона береться». Кладучи руку на серце, більшість з нас не замислюється над тим, що таке електрика, а ще більше над тим, звідки вона береться. Більше того, виступаючи сьогодні проти розвитку атомної енергетики, нарікаючи на екологічну ситуацію в країні, пов'язану і з експлуатацією ТЕЦ, ще ніхто з нас не відмовив собі у бажанні спостерігати за подіями З'їзду народних депутатів або виходити на «прямий зв'язок» з психотерапевтом А. М. Кашпирівським. І коли в цей час раптом не стало світла в квартирі... Я не переконана, що багато з нас відмовилися б від прогресу, висловилися б за те, щоб «топикізацію», як говорив на З'їзді народний депутат Давид Кугультинов, тільки б не розвивати атомну енергетику. Ні, я не згодна з головним інженером Східного підприємства електричних мереж «Дніпроенерго» В. Л. Матюхом, який вважає ретроградами письменників, що, нічого не смислячи в атомній енергетиці, «на кожному перехресті кричать: нам не треба АЕС». Підходити до цього не можна однозначно. Але коли я серед своїх колег бачала, що захищати будівництво АЕС, це викликало досить бурхливу реакцію.

Готуючи цю статтю, мені довелося познайомитися з різними поглядами на проблему. Навіть серед спеціалістів не існує ідентичності у сприйнятті тих чи інших проблем, пов'язаних з електроенергією. А що говорити про нас, усього лише споживачів, які до цього часу не знають, «що таке електрика і звідки вона береться».

СПОЖИВАЧІ І ПОСЕРЕДНИКИ

НЕ БЕРУСЬ досить чітко зобразити фізичну картину того, як електрична енергія, що дає світло, силу, тепло потрапляє від джерела до споживача. Але познайомлю з посередниками.

Східне і Західне підприємство електричних мереж «Дніпроенерго» обслуговує електроенергією місто і область.

Вже перше моє знайомство зі Східним підприємством і розмова зі згадуваним вище головним інженером В. Л. Матюхом переконала, що з енергопостачанням у нас все не так просто, як здається нам у своєму домі при поки що безперервному постачанні. Втім, про це я дещо і раніше знала. На сторінках центральної і республіканської преси у стилі гласності говориться про «електричний голод», що загрожує нам у нинішньому році. На моє запитання, настільки це реально для нас, Віктор Лукич Матюх «заспокоїв», що цілком реально. У зв'язку з тим, що атомні електростанції погано працюють, теплові не покривають навантажень підприємства (і Східне і Західне посаджені на ліміт потужностей). Це означає, що в певний час на підприємствах вводиться жорсткий графік використання електроенергії.

Звичайно, підприємствам це невигідно. Тобто нині в умовах госпрозрахунку вони трохи по-іншому починають дивитися на вигоду. Однак, якби там не було, але обмежувати себе у використанні електроенергії, на яку раніше просто не звертали уваги, не так-то просто. Що треба робити, щоб ліміт потужностей не так болюче відчувався? Міняти режим роботи? Переходити на нічні зміни? «Пересунути» вихідні? Тобто, у вихідні підприємства повинні працювати. Все це може бути виходом. І все це потребує колосальних затрат. Якщо вихідний зробити робочим, треба багато змінювати: режим транспорту, соціальне обслуговування. Для цього необхідні кошти, яких у держави немає. Хоч кожен розуміє, змінювати доведеться. Продукція наша повинна стати на таку енергомісткістю. Уявіть собі, на виготовлення одиниці продукції ми використовуємо, скажімо, 2 тисячі кіловат-годин електроенергії, США — 1 тисячу кв/годин, Японія відповідно ще менше.

— Вирішувати треба багато проблем і не лише нам, посередникам, так би мовити, а й споживачам, — говорить В. Л. Матюх. — Споживачам у першу чергу.

Це справді так. Великим підприємствам не подобається, що «Дніпроенерго» їх обмежує.

— Між іншим, — говорить заступник начальника міської мережі по енергонагляду В. Г. Коган, — поки що ми нікого не обмежували. Вересень — жовтень — листопад — за цей час наші споживачі одержали електроенергії стільки, скільки їм було треба. Як буде згодом, поки що невідомо. Правда, на IV квартал ліміти знижені постановою Ради Міністрів УРСР на 5%. Хочу пояснити читачам, відчувачи їхнє зустрічне запитання, мовляв, це ж як — перебої з електроенергією? Ні. Знижені ліміти на використання електроенергії підприємствами. У побуті ніяких лімітів немає. Хоч не буду зазирати далеко вперед. З нашим, скажемо відверто, шкідливим ставленням до використання електроенергії невідомо що може трапитися.

ЯКА ЕНЕРГІЯ НАЙВИГІДНІША

КОЛИ начальник виробничо-технічного відділу Західного підприємства електромереж

«Дніпроенерго» Л. М. Орлова заспокоїла, що з електричною енергією у побуті складностей не передбачається, принаймні найближчим часом, я все-таки не дуже заспокоїлася. Більше того, з переходом підприємства на госпрозрахунок, воно зацікавлене, щоб енергії брали якомога більше! (Це при загальному дефіциті! Чи не посадить нас друга модель госпрозрахунку, вибачте, у калюжу. Адже і водоканал зацікавлений, щоб води витікало побільше. Гроші все покрити!). Але у Кіровоградському районі міських електромереж працюють, слава богу, не бізнесмени. На економію електроенергії вони дивляться як державні люди. А що їм залишається робити, подумає хтось, треба бути, перепрошую, дурнем, щоб не розуміти, що до дефіцитів, перелічених недавно в одній із статей «Молодого комунара», скоро додасться ще один: дефіцит електроенергії.

Відомо, що найдешевша енергія — це енергія гідроелектростанцій. Свого часу ми не фальшивили в хорі: «В золотих огнях гідроелектростанції живить мечта Ильича». Однак, час показав зворотній бік медалі. Скільки шкоди спричинили країні гідроелектростанції! По суті, ми розправилися з Дніпром, ми винесли смертний вирок Славутичі! Не знаю, як у кого, а в мене серце кров'ю обливається, коли проїжджаю дамбою над сонним Дніпром. Що було б, коли б канал Дунай—Дніпро збудували... А хіба лише Дніпро зазнав шкоди? Недалека від знищення головна вулиця Росії — Волга. Ось що таке найдешевша електроенергія.

Зрозуміло, я зовсім не збираюся захищати атомні електростанції. Між іншим, Америка після аварії на атомній ще в кінці 70-х років не збудувала жодної атомної станції. Нас же навіть Чорнобиль мало чому навчив. Правда, як недавно запевнив перший секретар ЦК Компартії України В. А. Івашко, Кримську й Чигиринську АЕС будувати не будуть. Читачі нашої газети можуть віднести успіх і на свій рахунок — під листом протесту у Верховну Раду СРСР проти будівництва атомних на Україні — підписувалися ми всі!

Втім, зовсім заперечувати таке будівництво мабуть не можна. Найперспективніші, на думку деяких вчених, вітрові, сонячні, приливні електростанції у нас майже не використовуються. Та й не лише у нас. Це дуже дорога енергія (поки що!). Але, якщо не брати до уваги Японію чи США (до речі у США експлуатують переважно теплові електростанції, однак, у зв'язку з останніми подіями у вугільних басейнах країни, стверджувати їхній пріоритет у нас я не поспішатиму), то при нашій шкідливій звичці до гігантської, про які приливали чи сонячні електростанції може бути мова!

— А взагалі, — сказав мені один із співрозмовників заступник начальника міськмережі В. Г. Коган, — ви можете записати, що найвигідніша електроенергія — це законотворення. У нас же процентів 25—30 її використовують нерационально, абияк. Це приносить багато шкоди господарству.

Ні Володимир Григорович, ні автор цих рядків не будуть повторювати, що означає збереження кіловат/година електроенергії. Скільки хліба можна випекти, операцій зробити, пасажирів у тролейбусі перевезти... Це азбучні

Істини затверджені ще в школі, але на відміну від азбуки надійно забуті нами.

Давайте підсумуємо. Ми можемо відстоювати чи заперечувати АЕС, можемо утверджувати необхідність розширення експлуатації ТЕЦ, тим більше, що працюють ці електростанції переважно на газі, але, якщо ми будемо зверхньо ставитися до економії електроенергії, то навести лад в економіці країни навряд чи доведеться.

Познайомившись з роботою Західного і Східного підприємств електричних мереж «Дніпроенерго», Кіровоградської ТЕЦ, підприємства Кіровоградтеплокомуненерго, я просто закликаю вас, кіровоградці, якщо не бажаєте тяжких наслідків, бережіть енергію!

«А У НАС В КВАРТИРІ ГАЗ»

— Важкою буде нинішня зима, — похмуро сказав начальник Кіровоградської ТЕЦ О. І. Слюсаренко. — Нічого хорошого не обіцяю.

У Олега Івановича, як і в директора підприємства Кіровоградтеплокомуненерго С. І. Керноса підстав для песимістичних прогнозів вистачає.

Кіровоградська ТЕЦ працює на газі й нафті з 1970 року. Це покращило екологічну атмосферу в місті. Я живу в районі ТЕЦ і добре пам'ятаю ті часи, коли використовувалося тверде паливо. Втім, проблем і зараз вистачає. Потужності у станції малі. Забезпечує вона процентів 40 потреб господарства. Побутові навантаження не розраховуються як слід і коли взимку починаються морози, виконком нічого кращого не придумав як забирати газ у підприємств. ТЕЦ переходить на мазут, а це в чотири рази погіршує екологію.

Дуже погано працюють комунальні служби міста, що впливає на тепломережу. Головний інженер Кіровоградтеплокомуненерго А. І. Брайко розповів мені, що темпи розвитку теплових комунікацій дуже відстають від потреб. Для розумного господарювання потрібна логіка. Дім будувати треба, починаючи не з фундамента, а з комунікацій. У нас же все буває навпаки. Все — тят-ляп. І коли покінчимо з «тят-ляпством», важко передбачити. Вважається будинок збудували — з житловою проблемою покінчили. А міське будівництво повинно вирішуватися в комплексі, чого у нас немає. Радує око Ковалівський масив. Будинки там виростають як гриби після дощу. Не хочу залюблювати новоселів, але заздрити їм не буду. Справа в тому, що не все тут сплановано як слід. Потрібен знижувальний пристрій для ґрунтових і госпфікальних вод, про який поки що тільки мріється. Людям доводиться працювати ледве не у водолазних костюмах. Тепломережа затоплена, у підвалах стоїть вода. Те ж саме можна сказати і про центр міста, де мережа затоплених ґрунтовими і госпфікальними водами і замість 20 років служить 4—5 чи й менше. Минулого року ремонтували тепломережу вулиці Луначарського, а наступного року тут знову необхідний ремонт.

У нас катастрофічно не вистачає кабелю. Як сказали мені в міськмережі постачання міста виконано ще у... Зінов'євську. Це не жарти. У Кіровоградському районі міських електричних мереж мені показали звичайнісіньку цеглину з написом «Індустрой Зинов'євск», яку зберігають тут як своєрідну реліквію. Такою цеглою в зінов'євську епоху накривали кабель.

Втім, це між інших. Наших читачів цікавить насамперед наш сьогоднішній день. Нинішня осінь тепла, Кіровоградтеплокомуненерго працює в хорошому ритмі, хоч як їм це вдається, знають лише на цьому підприємстві. Однак говорити переконливо, що з теплом і світлом все в порядку мабуть поспішно. Нарікання є і на роботу комунальних служб і на електромережі.

Скаржаться на холод жителі центру міста. Вище ми вже пояснювали причину, чому з теплом перебої. І ще на одному аспекті просили наголосити мої співрозмовники. Безтурботне і, скажемо прямо, байдуже ставлення будівельників до своєї роботи. Крім того, що з земляними роботами взагалі туго, кабелю не вистачає, його ще й рвуть, а це означає, що цілі райони залишаються без світла і тепла. Коли б справа все робилося в комплексі, коли б робота будівельників залежала від комунальників і навпаки, місто тільки виграло б від цього.

У нас, наприклад, райони вулиць Полтавської і Кропивницького не мають надійного джерела живлення. Підприємство електромереж не може знайти підданика для виконання робіт по прокладанню кабелю, та й самого кабелю, як відомо, немає.

Пам'ятаєте, як у Пушкіна «Что имеем не храним, потерявши плачем». — Берегти, обережно ставитися до того, що є, люди просто не навчені. У Західному підприємстві електромереж мені навели приклад — тижнів зо два тому у нас було 30 пошкоджень кабелю. Був випадок, коли при наявності одного джерела живлення на хлібокомбінаті пошкодили кабель. Ну що це означає технічно, нам розібратися важко. Для усвідомлення нашого з вами, сканку, що місто могло залишитися без хліба.

Не переконана, що своєю статтею можу викликати у вас «любов до електрики» (слова Андрія Платонова), але замисліться над тим, що кинуті якимось жартівником слова, країна, мовляв, напередодні енергетичної кризи, не такі вже й перебільшені.

Валентина ЛЕВЧОКО.

ПЕРЕБУДОВА: ТВОЯ ПОЗИЦІЯ

ЯКА Ж ТО «РІКА НАПРОВЕСНІ»?

ПОЗИЦІЯ

Говорачи відверто, я не дуже слідкую за полемікою навколо Руху, що точиться на сторінках наших газет, в тому числі й обласних. Статтю журналіста, делегата З'їзду Народного Руху України за перебудову В. Бондаря «Як ріка напровесні» я прочитала, одночасно переглянувши касету про події тернопільського Дня пам'яті, які справили на мене гнітюче враження. Після лозунгів «Геть окупантів з України», після закликів «Стріляти комуністів», проголошуваних фашистськими недовбитками, що сьогодні видають себе за народних героїв, борців за перебудову, не треба мені казок про ріку напровесні. Якщо це й ріка, то та, якій нищити все навколо. Людські життя, ясне дитинство, мрії, надії — все.

Рух запозичив більшу частину програмних питань партії, постанов і проектів Ради Міністрів СРСР, прийняв і видає їх за свої, хоч сьогодні вони вже вирішуються, на жаль, з великими труднощами. Питання культу української мови — це либонь все, що є самостійного в програмі Руху. Ну це стара атрибутика: жовто-блакитний прапор з тризубцем.

Я, мої діти, та й мої батьки виховувалися у післяреволюційний період під Червоним прапором. Під цим прапором вмирали в рони громадянської і Великої Вітчизняної воєни наші радянські люди, вмирали непокірними у в'язницях справжні комуністи і патріоти Батьківщини в часи сталінських репресій.

Програма Народного Руху не містить в собі нічого конкретного, що чимось допоможе нашому народу вийти з тяжкого критичного становища.

Я вважаю, що робиться все для того, щоб відвернути масу людей від вирішення основних питань, а вони зрозумілі всім — це особисте трудове подвигництво і організованість. Я гадаю робітничому класу ідеї Руху ні до чого. Він і так в русі. Ось ви, товаришу журналіст, вважаєте робітничий клас застрахованим і тому пасивним. (Це він не біжить під ваші знамена?). Помилується. Робітничий клас нічого не боїться.

А. БАБЕНКО,
член КПРС.

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

18 листопада 1989 р.

ДО 17 І СТАРШІ

ФРАЗИ

кою з усіма витікаючими звідти децибелами.

Вирішували одностайно, але не одностайно. Міркування мав своє, а точку зору — начальниково.

Е. КУЛІН.

Рек-група «Тиша» завжди мала гучний успіх.

З-під прилавка магазину завжди віяло оптимізмом.

Жив поруч з дискотекою.

ФРАЗИ

8

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

18 листопада 1989 р.

Виховай себе небайдужим

ТАКИЙ ДЕВІЗ ЦІЛКОМ ВИПРАВДАЄ РОБОТУ
ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО КЛУБУ «ГОРИЗОНТ».

Багато зараз говорять про виховання, про становлення молоді людини. Не втихають суперечки про те, яка ж саме у нас молодь сьогодні. Звідки, наприклад, беруться ті «згрей», що чіпляються до перехожих, чинять погроми, б'ють слабких, калічать невинних?.. Або як в «Комсомольской правде» за 7 травня 1989 року писалося про ситуацію, коли курсант військового училища С. Терехов вступився за дівчину, до якої в метро причепилася одна з таких «згрей», і став жертвою людської байдужості. Тяжко поранений ножем, прихилившись до колони, він стівав кров'ю, а перехожі, ховаючи погляди, поспішали геть. Що це — набута байдужість чи невиховане співчуття? Хіба не можна нічого протиставити тупій жорстокості?

Не так давно в нашому місті на базі медичного училища було створено військово-патріотичний клуб «Горизонт». Можливо, хтось

скаже, що подібне вже було, що з того, мовляв... Але «Горизонт» має конкретніше спрямування. Своєю роботою якраз і намагається протистояти хуліганству і безчинству неповнолітніх.

Ініціатором створення клубу був секретар комсомольської організації УВС О. Свайко, а також партійний комітет медичного училища. В організації роботи допоміг інструктор обкому комсомолу О. Демешко. Він займається питаннями правопорушень і попередження їх серед неповнолітніх.

На базі клубу було створено оперативний комсомольський загін дружинників (ОКЗД). Командир його В. Коваль, комісар — І. Лободенко. Робота загону полягає в чергуванні на дискотеках, по місту із співробітниками міліції, у громадському транспорті. Фізичну підготовку в «Горизонті» відразу ж поставили на хороший методичний рівень. Заняття про-

водять колишні десантники. Це — воїн-інтернаціоналіст, кавалер медалі «За відвагу» В. Балакан і тренер-викладач із самбо О. Сухов. Молоді співробітники міліції проводять у клубі бесіди на правові теми. Офіцер міліції А. Нестеренко вчить хлопців стріляти з пістолета Макарова.

Вік членів клубу «Горизонт» не обмежений. Його відвідують хлопці, які навчаються у школах, СПТУ, технікумах, ті, хто готується до служби в армії і хто вже відслужив. Серед них воїни-інтернаціоналісти — колишній прикордонник М. Павленко, кавалер медалі «За бойові заслуги» С. Свиридов. Це допомагає створювати міцний колектив, відривати підлітків від вулиці, від отих «згрей» і зайняти їх розумними, посильними справами. Адже «Горизонт» відвідують і ті, хто вже побував на обліку у міліції. Тепер важливо, щоб вони не втратили віру в хороше і щоб до лав Радянської

Армії йшли служити не лише сильні фізично, але й міцні духом. Клуб не готує майстрів спорту, але прищеплює любов до нього, повагу до правопорядку.

Клуб «Горизонт» молодий. У нього є і свої проблеми. Ще мало спортивних знарядь, потрібна своя форма. Та своє призначення він виправдовує. А нещодавно командир оперативного комсомольського загону дружинників В. Коваль, член загону О. Макаренко і тренер-викладач Б. Балакан були нагороджені почесними грамотами за активну участь в роботі по охороні громадського порядку. І якщо будь-хто з їхніх вихованців у скрутній ситуації подасть руку допомоги незнайомій людині, значить задум із створенням «Горизонту» був не даремним, значить хлопці виховали себе небайдужими.

А. СОКОЛОВ,
голова ради військово-патріотичного клубу.

Серед нашої пошти трапляються листи з проблемами молоді сім'ї, зокрема — студентської. Тому ми вирішили відкрити нову рубрику, яка буде називатися «Куточок молоді сім'ї». У ній поміщатимемо ва-ші листи, шановні читачі. Гостями рубрики будуть і лікарі, а взагалі —

теми розмов пропонуйте самі. Можливо, нова рубрика для деякого стане чимось на зразок телефону довіри.

Сьогодні у нашій пошті три листи. Надійшли вони в різний час від різних людей, але стосуються однієї теми, одного запитання:

Кому потрібна дитина?

«Знаю, що підслухувати не гарно, але так сталося, що я стала свідком однієї розмови. Говорили між собою два наших студенти. Один другому чи то скаржився, чи то просто розповідав про свої стосунки з подругою: «Знаєш, вона дівча нічого, але із зальотами. У Дробота на збіговиську показала себе... Пам'ятаєш Ленку? Ну ще як у колгоспі на першому курсі були... Ну от, виявляється вона з Дроботом зараз. Ну ми з нею слово за слово, побалагурили, потанцювали разок і все. Ну а та «неїжачилася», а потім влаштувала мені бойкот, — ближче як на півтора метри до себе не підпускала. Говорить мені: «Ти, ловелас-самоук, твої колишні... (слово нелітературне) скоро до мене додому ходитимуть справлятися, де тебе шукати». Ха-ха, вона щось як видає. «Ловелас-самоук» — це ще нічого. Ну, а потім умови поставила: або давай, мовляв, наші стосунки офіційно оформляти, або... Словом, я так подумав: на якого чорта мені цей гембель? А якщо ще й кіндера відродити? Вона може на зло зробити...».

Власне, далі переповідати розмову не варто. Я ж їхніх прізвищ не називаю, тому дозволю собі обурюватися з приводу таких слів. Невже й справді наші жінки почали народжувати і що тут особливого — ба-дітей «на зло» своїм чоловікам-гульвіткам. Я пам'я-

«...Справжнє судилище влаштували наді мною і всю вину валили лише на мене. Але ж винні ми обоє. Жінки почали народжувати і що тут особливого — ба-дітей «на зло» своїм чоловікам-гульвіткам. Я пам'я-

таю, як моя бабуся говорила: «Своєму Степанові (чоловікові) я подарувала четверо синів і одну доньку. І всі здоровенькі були». Ось так, жінки дарували і від того радість була. А коли дитину «на зло» доводиться народжувати, то хіба буде вона здоровенькою? Можливо тому у нас так багато нервових дітей?

Ірина.

так, звикають одне до одного, або ж навпаки — розбігаються у різні боки. І я вважаю це цілком нормальним. Коли люди вирішують, що їм пора створювати сім'ю, одружуються, заводять дітей. Але ж головне, щоб на це була згода обох. А вона мені вирішила «підсунути» свиню: сказала, що буде дитина, коли вже бу-

ло пізно її позбутися. Не порадила зі мною, сама вирішила, а хіба я тепер винна?...

О. Н.

«Я знаю, що по-різному ставляться до одруження студентські роки, до народження дітей. Я хочу поговорити про цю проблему з позиції власного досвіду і досвіду моїх знайомих. Не так давно я закінчив філософський факультет педінституту. З доброю посмішкою завжди згадую наш КВБ, коли на запитання, які ви знаєте приклади гармонії, що виникла у результаті паронімії, усі побачили живу «відповідь» — підняту над головою батечка дитину, яка народилася у подружжя Гаращука і Гаращенко. Весь зал захоплено аплодував.

Та, власне, краще запитати у старших товаришів, які вже закінчили вуз, чи змінили б вони свою дитину на якусь інше задоволення, хоча і доводилося, крім навчання, ще й підробляти. А якщо хтось із подружжя вже працює — тим більше, можна знайти вихід із будь-якої ситуації. Треба, мені здається, лише трохи вга-

довувати свої потреби до власних задовольнень. А в разі нагальної потреби, думаю, не знайдеться батьків, які б відмовилися допомогти доглядати внуків.

І між собою, і з батьками завжди можна порозумітися, якщо є взаємне бажання на те, взаємна чуйність, відкритість. Певен, що більшість конфліктів у сім'ях пов'язані з тим, що кожен для себе хоче кращого, а до близької людини стає байдужим, не хоче себе переобтяжувати своїми турботами. Отоді й закінчується кохання і починається мука пекельна, а сварки і суперечки стають нормою.

Вважаю, що кохання між людьми повинне бути (не говорю, що так воно завжди буває) почуттям свя-тим, таким же, як і любов до дитини, до матері.

Т. ЛЕОНІДОВ,
учитель.

У двох попередніх листах поставлені запитання. Третій лист багато в чому може відповісти на них. Але учасниками розмови можете стати і ви, молоді тати й мамі — ті, хто збирається ними стати і ті, хто не збирається...

«ЕЛІТАРНІ» ГІПЕРТОНІКИ?

У кав'ярнях завісники старшого віку, вгледівши чергову галасливу зграйку школярів чи студентів, недоволено кривляться чому? Їм перервано цікаву балачку. Неозброєним оком часто спостерігаєш і прохолодне ставлення працівників прилавка до таких клієнтів. Плануємо, але від них, крім грубощів і злишнього на столах філіжанок, вважаєш, чекати нічого...

Але ми сьогодні трохи про інше. Хай би ці нотатки стали пересторогою для тих, хто «глушить» каву по кілька чашок на день, хизуючись перед ровесниками невідомо чим (надмірним здоров'ям? приналежністю до «еліти»? кишеньковими грошима?). Отже, у черзі по свою подвійну половинку без цукру, мабуть, незайве дізнатися, що:

...кава-таки знімає втому і сонливість, сприяє фізичній і розумовій діяльності, загострює

мислення, але... У багатьох людей — та ще й в непомірній кількості — викликає прискорене серцебиття, безсоння. Кава, крім усього, стимулює виділення шлункового соку, провокуючи появу хвороб. Шкідливо впливає вона і на шкіру, подібно алкоголю загострює запальні процеси (в т. ч. підлітковий сип). Потерпають від споживання кави й молоді особи з підвищеним тиском.

Діє на організм у каві так званий кофеїн. Залежно від гатунку кави у зернах кофеїну 0,7—1,5 відсотка. Кофеїн відомий і як аналептик: збільшує силу скорочень серця і сприяє енергійнішому видаленню сечі. Філіжанка кави містить в середньому 0,1 г кофеїну — практично стільки, скільки ще вважається лікувальною дозою. Отже, якщо доросла і цілком здорова особа вип'є 1 (максимум 2) чашки кави, це буде оптимальною кількістю. Біль-

ше кави протягом дня не повинна пити навіть найздоровіша особа. Молодь до 18—20 років хай взагалі утримується від споживання кави, а старші хлопці і дівчата можуть собі дозволити час від часу чашку-другу, але ніколи не робити це правилом і не пити цього напою після 18-ї години.

Дія кави, проте, ширша від дії самого кофеїну, бо в каві ще є й дубильні речовини, хлорогенна кислота, холін, пуринові основи тощо. Тож запарена в більшій кількості води кава діє лагідніше, бо кофеїн поглинається повільніше. Для цього варто додавати й молоко та вершки (кофеїн входить в реакцію з білком молока)...

Так радять спеціалісти. Якщо хто хоче знати думку самих журналістів, то серед нас побу-тує така приказка: «Кава — це шикерна... па-лиця з двома кінцями».

ОСТАННІМ часом лаяти кооператив стало ледве не ознакою хорошого тону. І є за що. Продають чи обслуговують дорого, високої якості не забезпечують, складають небезпідставне враження, що кооператори дуже поспішають, доніє можливість заробити і не надто дбають про день зажитого самою природою кооперативного руху, думають одні. І вкрити усі ці кооперативи, заборонити їм обдирати народ. Інші ж пробують заперечувати: ну, не треба усіх стригти під одну гребінку. Є ж он кооперативи, які самі виробляють продукцію, вони жей залишаються! І перші, й другі, як я розумію, складають нині більшість, у тому числі і в адміністративних органах. Але є, враню, й принципово відмінні підходи до проблеми.

Ось і автор, визнаючи за більшістю право і підстави дуже критично ставитися до деяких або й до всіх без винятку кооперативів на даному етапі їх існування, все ж спробує критично проаналізувати й причини преваляючого негативного ставлення до конкретних кооператорів, а через них — до кооперативного руху взагалі. Тобто, питання стоїть ще й так: чи міг би кооперативний рух бути продуктивнішим, а кожен кооператор — толковим і грамотним?

П ОД умением быть торгашом я понимаю умение быть культурным торгашом. Это пусть намотают себе на ус русские люди или просто крестьяне, которые думают: раз он торгует, значит умеет быть торгашом. Это незерно. Он торгует, но от этого до умения быть культурным торгашом, еще очень далеко. Он торгует сейчас по-азиатски; а для того, чтобы уметь быть торгашом, надо торговать по-европейски. От этого его отделяет целая эпоха. Так писал В. И. Ленин в своей статье «Про кооперацию». Просто дивуєшся, як влучно підходять ці слова до ситуації, у якій і ми,

оператив по наданню обрядових послуг.

— Ми взяли двадцять тисяч кредиту, — розповів голова кооперативу «Візит» Сергій Іванченко, — і на ці кошти, а також частково власними силами, відновили старе залізничне приміщення, призначене на знос. Власне ремонт обійшовся близько 10 тисяч, та стільки ж було потрачено на придбання апаратури... Ми надаємо послуги по проведенню сімейних торжеств. Умови, за словами наших же клієнтів, вигідні для всіх. На сьогодні

зараз почався опалювальний сезон, так нам несподівано підвищили плату за опалення майже вдвоє — до 100 карбованців. До наших інтересів усім байдуже. А недавно забрали частину приміщення під горілчано-винний магазин. Тепер де який дебош — кооператив винен. Ми зверталися до торговельників з проханням забрати той магазин, так ніхто нас і слухати не хоче...

А тепер давайте вдамося разом з читачами до арифметики. Веліччя в кооперативі «Візит» при «оптимальній» кількості запро-

рошування овочів. Орендуємо теплиці площею 100 квадратних метрів при середній школі. Договір укладаємо до 1995 року. Забезпечуватимемо овочами, зокрема, школярів, відрахування — 10 процентів... Усього нас у кооперативі четверо. Я займаюся безпосередньо теплицею, є й інші напрями — дискотека, приміром... За сотню метрів звідси, у будинку культури теж у вихідні проводять дискотеки, і квитки там на 20 копійок дешевші, але молоді здебільшого віддає перевагу нам.

Г. ЛАМПІЦЬКИЙ: Ну, добре, Вікторе, теплиця — хороша справа... Але чому саме в кооперативі? Що заважало тобі працювати творчо на державному підприємстві? Адже держава тебе вчила, дала тобі вищу освіту...

В. ТКАЧЕНКО: Так, я закінчив Ленінградський інститут інженерів залізничного транспорту. Працював певний час на залізниці. Чому пішов звідти? Та тому, що нікому там моя енергія, мої знання, моя ініціатива не потрібні. Прийшов, відбув своє, живеш тихо, не висозуєшся — і добре.

Г. ЛАМПІЦЬКИЙ: Але чого ж, якщо це справді так, ти не боровся? Адже з твоїх слів зрозуміло, що ти людина енергійна, ініціативна, небоязка.

В. ТКАЧЕНКО: Та кому це треба! Були й до мене такі, що хотіли щось змінити, незважаючи на бюрократичну заскорузлість. Так що ж, і нам розбивати лоба об цю стіну?.. На виробництві є можливість жити хай і без злетів, але і без падінь. Багатьох це влаштовує — тих, кому немає потреби відчувати себе господарем, людиною, котра знає, що робить і як робить. Тобто, нам, молодим, потрібно відчувати в роботі смисл.

Г. ЛАМПІЦЬКИЙ: Я розумію твій максималізм, — так, саме максималізм. Але ось наше підприємство теж державне, і я не згоден, що у нас затискається ініціатива.

В. ТКАЧЕНКО: У вас — можливо. Але це скоріше виняток. Загалом же ми, молоді спеціалісти, та й не тільки ми, на виробництві виступаємо в ролі прохачів. А я не хочу бути в такій ролі.

Г. ЛАМПІЦЬКИЙ: Ну, а якби все-таки підвернулася нагода повернутися до свого фаху на залізницю, — скажімо, якби надали тобі там іншу, підходящу для тебе роботу?

В. ТКАЧЕНКО: Ні, у мене викликає протест не конкретна посада, а загальний підхід до справи, ні-веляція особистості, формальне, байдуже-бюрократичне ставлення до неї... Втім, я не хочу бути категоричним. Мені зараз 24 роки, і я тільки прагну розібратися, де ж все таки мій шлях...

На цьому урвемо цитування тієї розмови. І задумаймося ще раз: чи такі вже прості й примітивні спонуки до роботи у людей, яких ми називаємо кооператорами? І чи так уже конче нам треба звинувачувати їх у здиристві, в усіх існуючих і неіснуючих гріхах? Чи така вже нагальна потреба «притискати» їх економічно, забороняти їхню діяльність?

Шукуючи відповідей на ці питання, звернімося знову до Леніна. Зокрема, до тих його робіт, які прийнято називати «Політичним заповітом». В кооперативі, пише Володимир Ілліч, яку до того трактували як неприйнятну для майбутнього соціалізму, можна знайти оптимальний ступінь поєднання приватного інтересу, перевірки й контролю його державою, підпорядкування його загальним інтересам. Далі Ленін робить такий висновок: «...Строй цивилизованных кооператоров при общественной собственности на средства производства при классовой победе пролетариата над буржуазией — это есть строй социализма».

Звісно, не слід сприймати ці слова буквально, у наведеному вислові доволі метафоричності. Але хіба це не підказка нам, у якому напрямі розвивати кооператив нині? Давайте подумаймо...

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

Помічна — Кіровоград.

СЕРВІС

І для вчителя,
і для учня

ПЕРЕДПЛАТА — 90

Журнал «Радянське літературознавство», орган інституту літератури імені Т. Г. Шевченка АН УРСР та Спілки письменників України, постане перед вами в 1990 році значною мірою оновленим і перебудованим. До складу його редколегії, яка діє з № 7, вперше авійшли Д. Павличко, І. Дзюба, В. Брюховецький, В. Дончик, Г. Сивокін, А. Погрібний, П. Кононенко, М. Рябчук, Н. Чамата та ін. Він має розширити свій профіль і стати журналом критики та літературознавства, не цураючись виходів на різні галузі культури.

Колектив прагнуче орієнтуватися на широкі коло читачів, тобто, не лише на науковців, письменників, а на всю творчу інтелігенцію: викладачів вузів, аспірантів, студентів, вчителів, лекторів, бібліотекарів, музейних працівників, нині голубів, — одне слово, на всіх тих, хто шанує літературу, цікавиться її історією, теорією і сучасним станом, взагалі — наболілими, перебудовними проблемами в духовно-культурній сфері.

Своє завдання новий склад редколегії та редакція вбачають у тому, щоб, з одного боку, висвітлювати питання, які недостатньо розроблені наукою, всі досі «закриті» теми і проблеми, а з другого — амішувати і найнеобхіднішу інформацію з літературно-мистецького життя, і матеріал для вчителя (чи й учня), поки немає нових підручників, і розповіді про вузівські кафедри, музеї, бібліотеки, і, звичайно, статті з найактуальніших проблем сучасного літературного процесу.

Велика увага приділятиметься проблемам викладання літератури у вузі та школі. З 8-го номера редакція почала друкувати підручник для 10-го класу середньої школи.

Журнал видається українською мовою, передплата на нього оформляється, як і на всю пресу. Передплатна ціна на рік — 6 крб. 60 коп.; один номер коштує 55 копійок.

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

18 листопада 1989 р.

НАВРЯД ЧИ ЦЕ СПРИЯЄ НАШОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ Й ДУХОВНОМУ РОЗВИТКОВІ...

споживачі, і ті, хто пробує торгувати, знаходимося нині...

Чому ж так сталося, що за минулі від часу написання лєнінської статті десятиліття ми, як бачимо, таки не навчилися «торгувати по-європейськи»? Економісти вже назвали головну причину цього: «одержавлення» кооперативної власності, що призвело до її зникнення як такої. Втім, так було. А нині, після «дозволу», ситуація нібито мала б помінятися... Та куди там! Хоча частка справді кооперативної власності (систему державної кооперації сюди не відносимо) значно зросла, що видно незброяним оком і про що пише преса усіх рангів (дивіться хоч би в «Кіровоградській правді» за 31 жовтня), кооператори, по всьому видно, на багато не розраховують. Поспішають сьогодні, як уже мовилося, побільше заробити, не надто рахуючись із інтересами споживача. Чи не тому так виходить, що перспективи кооперативного руху за умов «жорсткої опіки» його з боку органів влади уявляються кооператорам однозначними? Тобто: сьогодні не встигнеш — завтра не дадуть... Якщо ситуація хоч би частково є такою, то сподіватися на «окультурення» нашого кооператора може собі дозволити хіба що безоглядний мрійник.

Контроль — громадський, народний — за роботою кооперативів потрібен. І, очевидно, рано чи пізно це знайде своєрідне організаційне оформлення в оновлених Радах. Тому не забігатимемо в цих питаннях наперед, а спробуємо пошукати відповіді на питання: чи такі вже «безнадійні» всі наші кооператори?

Місто Помічна Добровеличківського району теж потрапило свого часу у зону кооперативного буму (зверніть увагу: кооперація не випадково поширилася саме в містах — очевидно, тут для цього давно дозріли економічні умови). Так от, у цьому невеликому степовому місті знайшлися молоді енергійні хлопці, які вирішили на базі старої занедбанної на той момент будівлі створити ко-

ми вже повернули собі гроші, витрачені при заснуванні кооперативу, і тільки тепер починаємо одержувати певний прибуток. До речі, мали намір віддати й плату за послуги трохи знизити. Все було б добре, та раптом комітет профспілки залізничників у Знаменці «згадав» про своє старе аварійне приміщення і почав його вимагати назад. Посудіть самі: яким може бути наш настрій, якщо у ось цьому вже обладнаному, вигідному й для нас, і для клієнтів приміщенні нам дозволено бути до квітня 1990 року. А райфінвідділ підступає з іншого боку: відрахувуватимемо, мовляв, 50 процентів прибутку на користь держави. Це означає незручності не лише для нас, а й для наших клієнтів, бо в такому разі ми теж муситимемо підвищувати ціну, аби залишатися рентабельними. Або й взагалі закриймося. Візьмемо патент та й їздитимемо по весіллях, як досі. І клопотів менше, і претензій з боку влади ніяких...

— Ваше нинішнє приміщення справляє непогане враження, — зауважив хтось із комісії, яка прибула перевіряти кооператив з райцентру (у її складі були представники райвідділу культури, райфінвідділу та ін.), — а от територія погано впорядкована, доріжок, клумб немає...

— Ми думали про благоустрій території, — відповів С. Іванченко. — Річ у тому, що на це потрібні гроші й час. Гроші ми, звісно, заробимо. Але от не знаю, чи зважимося тепер тратити їх на благоустрій — адже, як ви знаєте, залізничники заявляють свої права на наше приміщення. То може вони й благоустрій зроблять?

— Коли ви бралися за створення «Візиту», — поцікавився у Сергія автор цих рядків, — то знали, що діло так повернеться?

— Де там! Спочатку і представники залізничного керівництва, і органи влади, й управління культури клялися, що і підтримають, і допоможуть. А потім ті ж, хто раніше закликав, почали вставляти паличка в колеса. Ось

шених 120 чоловік обходиться замовникам приблизно у 700 карбованців (з них 500 — за музику). Ділимо цю суму на кількість запрошених — виходить не так уже й багато. В усякому разі, дешевше, ніж у ресторані. І, можливо, навіть зручніше, ніж удома. До сказаного додамо, що «Візит» — єдиний не лише в місті, а в усьому районі кооператив такого типу. Як сказав з цього приводу секретар парткому цеху експлуатації залізничного депо Б. Крижанівський, помічниця желькуватимуть, якщо «Візит» припинить своє існування.

Ні, таки не зайим був би й нині неупереджений, об'єктивний підхід до оцінки роботи кооператорів. Потрібен, здається, погляд на них не як на щось тимчасове, а як на діяльну складову економічної перебудови, яка поволі органічно впишеться в контекст соціалізму.

ОСОБИСТО мені дуже імпонують люди старого комсомольського, як ми кажемо, гарту. Тобто — ініціативні, дбайливі господарі, які завжди дбають не так про власний, як про громадський інтерес... Того дня пощастило теж зустрітися з таким чоловіком — Г. Лампівським. Григорій Васильович порівняно недавно став керуючим ремонтно-транспортним підприємством, а до цього чимало років працював там же на іншій керівній роботі. І завжди дбав про людей, про створення для них оптимальних умов на виробництві і в побуті. Зокрема, підсобне підприємство РТП — то теж «дітище» Г. Лампівського. При тому всьому, що він сам є прихильником умілого, ефективного господарювання, Григорій Васильович доволі критично ставиться до кооперативного руху. Тому не зайим буде навести тут коротко його розмову з молодим кооператором Віктором Ткаченко (до слова сказати, В. Ткаченко — голова кооперативу «Синтез», який орендує у згаданого тут «Візиту» приміщення).

В. ТКАЧЕНКО: Нині одним напрямів нашої діяльності буде ви-

СПОРТ

«ЗІРКА» МАТЧІВ НЕ ПРОДАЄ!..»

Наш співрозмовник — в. о. головного тренера «Зірки» Олег Йосипович Кацман.

★ Чому «попливли» в Миколаєві 0:5?

★ «За добром виконавців «Зірка» не поступається нікому в лізі...»

★ Торік — 23-е місце, тепер — 14...

★ Чому суддя скасував власне рішення?

★ Хто дбає про «Зірку»?

★ Матч з «Буковиною»: міфи і реальність.

★ «Зірка» і госпрозрахунок?

«ФІНІШ СЕЗОНУ»

УВАГА, КОНКУРС!

14 жовтня цього року наша газета оголосила конкурс «Фініш сезону». Ціла група його учасників запитують: коли будуть підбиті підсумки?

У конкурсі взяло участь небагато болільників. Однак підрахувати кількість балів, провести жеребкування (а воно буде!) — справа не одного дня. Остаточні підсумки підсумки трохи згодом, а опублікуємо їх у переддень святкування 50-річчя «Молодого комунар». Тобто — напередодні 5 грудня. Саме цю ювілейну і присвячується конкурс.

ЖЮРІ КОНКУРСУ.

10

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

18 листопада 1989 р.

— Ви прийняли команду напочатку другого кола, коли «Зірка» перебувала на 20-му місці...
— ...і ви хочете запитати, чи не ризикував я, погодившись очолити команду?
— Тренерське чуття не зраджує вам і поза футбольним полем...
— Відверто кажучи, очолювати «Зірку» не дуже хотілося. Хоча б тому, що в разі короточасних невдач тебе, недовго думаючи, можуть «з тріском» зняти. І спасиби не скажуть. А кому хочеться бути тимчасовим тренером?
— І усе ж погодився...
— Інакше вчинити не міг. Я грав у цій команді, був тренером і її доля для мене небайдужа. Остаточного погодився, коли колектив сам захотів, аби тренером був Кацман.
— Ваш дебют виявився вдалим?
— Було б нескромно пов'язувати три перемоги поспіль зі зміною тренера.
— Знаєте, мені здалося, що ці три матчі команда грала з піднесеним настроєм...
— Так буває часто, коли міняються тренери. Але запалу наших гравців вистачило ненадовго. Візіне турне — і заробили три «бублики». Хоча тут є своє «але». В Одесі і Кривому Розі ми поступилися з мінімальним рахунком, у впертій боротьбі. А ось у Миколаєві... Цей матч став притчею во язицех — 0:5 програли. І «Молодий комунар» поспішив нас назвати «дворовою» командою. А скринька просто відчинилася: в Миколаєві серйозно занедужали одразу вісім гравців основного складу. Вийти на поле, щоправда, вони змогли, більше того — протримались до 65-ї хвилини. А на 69-й рахунок вже був 0:4...
— Коли я казав про тренерське чуття, то мав на увазі матч з «Авангардом»...

— А-а-а. Так, тоді був упертий матч. За 10—15 хвилин до закінчення матчу — а рахунок ще не було відкрито — випустив на поле Козакова. Сергій одразу побіг у воротарський майданчик гостей і після подачі кутового головою в падінні забив красень-гол... Але так буває дуже рідко. Частіше б угадувати із заміною!
— Мені — та й не тільки мені — здалося, що почерк гри команди з вашим приходом не змінився...
— А навіщо його було міняти? Можливості гравців, їхні технічні і фізичні можливості я давно знаю. Інша річ — як кожен виконує поставлене завдання? На повну силу чи просто «відбуває номер»? Ми добивалися повної віддачі гравців і вважаю, що краще, ніж зіграли у другому колі, виступити й не могли.
— Так, стрибки на 6 сходинок угору — це безперечний успіх. А якщо згадати, що торік посіли 23-е місце, то в підсумку обійшли аж дев'ять команд...
— Знаєте, я в даному випадку зберігаю критичний погляд на наші результати. Та ви подивіться склад! За добром виконавців ми не поступаємося ні «Волині», ні «Буковині», ні «Зорі», ні «Кри-

басу» — провідним командам зони. Майстер спорту міжнародного класу Хапсаліс, майстри спорту Федоренко і Самофалов, досвідчені Паламарчук, Бабенко. На жаль, їхні кращі матчі, мабуть, позаду, хоча не відзначити їхнього вагомого внеску в порівняно високе місце «Зірки» було б несправедливим.
— При вас «Зірка» стала, танби мовити, «домашньою грозою»: в 13 поєдинках у Кіровограді здобуто 21 очко. Поназник, гідний лідерів. В той же час вкрай негостинними стали команди, що приймали кировоградців: ми привезли лише два очка в 10 матчах. Що це — «комплекс» чужого поля?
— За винятком прикрий невдачі в Миколаєві, про яку я вже говорив, ми програвали у впертій боротьбі. Це перше. Наше просування угору не залишилося непоміченим, і команди грали з нами вкрай зосереджено. Це друге. А третє?.. Не люблю невдачі пов'язувати із суддями, та від фактів нікуди не дінешся. Кілька очок, яких нам, можливо, вистачило б для попадання «в десятку», ми позбулися в Хмельницькому, Ворошиловграді, Павлограді, у Кіровограді (матч з «Поліссям») — через помилки суддів.

Не буду оригінальним, якщо скажу: нікуди не годиться процент реалізації голевих ситуацій. Про виїзд вже мовчу, нагадаю болільникам лише три домашні матчі з «Ворсклою», «Кременем» і «Кривбасом»...
— Ще зіграли краще на виїзді завадили травми. Самофалов, Трушников, Шелест часто грали на «уколах». Дуже жалкую, що цього сезону так і не виступили Ігор Резніченко — безумовно, талановитий, тактично грамотний півзахисник. Не обдарований швидкісними якостями, він має виняткове, як ми кажемо, «почуття гола». Через відсутність Ігоря ми не дорухувалися 7—8 м'ячів. Враховуючи, що програвали ми, як правило, з мінімальним рахунком, самі проаналізуйте можливі недобір очок.

— Ви казали про не зовсім якісне суддівство на виїзді. А пригадайте домашній матч з нікопольським «Колосом». Гости забивають м'яч, суддя показує на центр, а потім... відмінює своє рішення. Я такого «цирку» ще не бачив.
— Безумовно, суддя поклавився винести рішення. Ажге боковий рефері чітко сигналізував про порушення правил. Після гарячкової апеляції наших гравців він показав на пробиття штрафного у бік воріт суперника. Справедливість, зрештою, восторжествовала, хоча репутація судді явно «підмокла». По великому рахунку я не виправдовую своїх підопічних: конфлікт міг завершитися наслідками, про які можна лише здогадуватися.

— Ви пригадали яку тантини і силового тиску, «від оборони» чи так званого «рваного» стилю?

— Я постійно нагадую хлопцям: головне — налаштуватися на перші хвилини. Якщо гра одразу піде, то, як правило, ми її контролюємо. Виняток — домашній матч із «Кривбасом».

— Яка тактика до вподоби? Та, що диктується обставинами, ходом матчу. В арсеналі класної команди повинен бути цілий набір так-

тичних заготовок. До душі мені, звичайно, «рваний» стиль, але сповідувати його можна за наявності високотехнічних, фізично витривалих, мислливих виконавців. Цього не скажеш про більшість гравців «Зірки». Далеко не всі ігри часто — через травми — виходили у Федоренка, Хапсаліса, Паламарчука. Приймаючи команду, недооцінив ці обставини і пообіцяв вивести команду на 12-е місце. Час, однак, вніс свої корективи, тому 14-е місце, як у нас казав — це максимум, що можна було зробити.

— Подейкують, що ряд матчів «Зірка» просто «продали»...
— Нісенітниця! Я не прихильник цього, бо тоді футбол — не футбол. Та якщо обійтися без висококопартних лозунгів, то нагадаю лиш одне: за кожну перемогу наш спонсор — кировоградський кооператив «Фотон» — преміював кожного гравця і тренерів. Згідно договору.

У матчі з «Буковиною» ми програли 0:2. Кілька разів я чув з трибун: «Кацман, за стільки грошей продай!» Образливо було чути ці слова, хотілося встати і надіти вушка тим гореболільникам. Ажге тільки таким «фанатам» незрозуміло, що «Буковина» вище від нас на дві голови за багатьма показниками. Ця команда пропустила в середньому півм'яча за гру, а тут — «продали». І взагалі я не раз підмічав, як тільки гра не клеїлася, завжди знаходяться два-три «болільники», які хрипким напів-панибасом воляють: «Продали!» Я як я, а гравці починають нервувати, метушиться, надміру контролювати один одного в будь-якому епізоді. Повірте, виграти в такій обстановці дуже непросто...
— Які плани на наступний сезон? Чи, може, рано ставити таке питання?

— Та ні, чому ж? Якщо система «десятки» не спрацює (наша розмова відбувалася 28 жовтня — кор. «МК»), то однозначні — потрапити в десятку.

— Без докомплекткування?

— Ну що ви! Мої тактичні задумки на наступний сезон неможливо реалізувати без запрошення ряду перспективних гравців. Це також пов'язано з тим, що вже зараз ясно: цьогорічний кістяк зберегти не вдасться. Ми багато обіцяли зробити і не зробили, тому кілька гравців залишає команду.

— Хто? Чому?

— Хто — не казатиму, бо, можливо, котрийсь змінить своє рішення.

— І все ж — чому?

— Потрібна реальна, а не на словах, турбота про футболістів. З них вимагають більше, ніж дають. Матеріально-технічна допомога нашої команді — на рівні застійних років. А надворі ж — перебудова! Розпитуеш, бува, як справи з цим в Кривому Розі, Луцьку, Ворошиловграді, Тернополі, Чернівцях, і за голову хапнешся... Спасибі, що хоч «Фотон» є, від нас йому тільки збитки...

(Адміністратор «Зірки» М. Я. Титов: «Нас сповістили, що куратором команди є заступник голови обласного В. Я. Філоненко. Його ще ніхто з нашої команди не бачив. А футболісти — люди! Їм теж хочеться відпочити після матчу модні брюки, сорочку чи куртку...»)

— Ви пригадали яку тантини і силового тиску, «від оборони» чи так званого «рваного» стилю?

— Я постійно нагадую хлопцям: головне — налаштуватися на перші хвилини. Якщо гра одразу піде, то, як правило, ми її контролюємо. Виняток — домашній матч із «Кривбасом».

— Яка тактика до вподоби? Та, що диктується обставинами, ходом матчу. В арсеналі класної команди повинен бути цілий набір так-

тичних заготовок. До душі мені, звичайно, «рваний» стиль, але сповідувати його можна за наявності високотехнічних, фізично витривалих, мислливих виконавців. Цього не скажеш про більшість гравців «Зірки». Далеко не всі ігри часто — через травми — виходили у Федоренка, Хапсаліса, Паламарчука. Приймаючи команду, недооцінив ці обставини і пообіцяв вивести команду на 12-е місце. Час, однак, вніс свої корективи, тому 14-е місце, як у нас казав — це максимум, що можна було зробити.

— Подейкують, що ряд матчів «Зірка» просто «продали»...

— Нісенітниця! Я не прихильник цього, бо тоді футбол — не футбол. Та якщо обійтися без висококопартних лозунгів, то нагадаю лиш одне: за кожну перемогу наш спонсор — кировоградський кооператив «Фотон» — преміював кожного гравця і тренерів. Згідно договору.

У матчі з «Буковиною» ми програли 0:2. Кілька разів я чув з трибун: «Кацман, за стільки грошей продай!» Образливо було чути ці слова, хотілося встати і надіти вушка тим гореболільникам. Ажге тільки таким «фанатам» незрозуміло, що «Буковина» вище від нас на дві голови за багатьма показниками. Ця команда пропустила в середньому півм'яча за гру, а тут — «продали». І взагалі я не раз підмічав, як тільки гра не клеїлася, завжди знаходяться два-три «болільники», які хрипким напів-панибасом воляють: «Продали!» Я як я, а гравці починають нервувати, метушиться, надміру контролювати один одного в будь-якому епізоді. Повірте, виграти в такій обстановці дуже непросто...
— Які плани на наступний сезон? Чи, може, рано ставити таке питання?

— Та ні, чому ж? Якщо система «десятки» не спрацює (наша розмова відбувалася 28 жовтня — кор. «МК»), то однозначні — потрапити в десятку.

— Без докомплекткування?

— Ну що ви! Мої тактичні задумки на наступний сезон неможливо реалізувати без запрошення ряду перспективних гравців. Це також пов'язано з тим, що вже зараз ясно: цьогорічний кістяк зберегти не вдасться. Ми багато обіцяли зробити і не зробили, тому кілька гравців залишає команду.

— Хто? Чому?

— Хто — не казатиму, бо, можливо, котрийсь змінить своє рішення.

— І все ж — чому?

— Потрібна реальна, а не на словах, турбота про футболістів. З них вимагають більше, ніж дають. Матеріально-технічна допомога нашої команді — на рівні застійних років. А надворі ж — перебудова! Розпитуеш, бува, як справи з цим в Кривому Розі, Луцьку, Ворошиловграді, Тернополі, Чернівцях, і за голову хапнешся... Спасибі, що хоч «Фотон» є, від нас йому тільки збитки...

(Адміністратор «Зірки» М. Я. Титов: «Нас сповістили, що куратором команди є заступник голови обласного В. Я. Філоненко. Його ще ніхто з нашої команди не бачив. А футболісти — люди! Їм теж хочеться відпочити після матчу модні брюки, сорочку чи куртку...»)

— Ви пригадали яку тантини і силового тиску, «від оборони» чи так званого «рваного» стилю?

— Я постійно нагадую хлопцям: головне — налаштуватися на перші хвилини. Якщо гра одразу піде, то, як правило, ми її контролюємо. Виняток — домашній матч із «Кривбасом».

— Яка тактика до вподоби? Та, що диктується обставинами, ходом матчу. В арсеналі класної команди повинен бути цілий набір так-

— ...думаю, що не всі відповідні організації цікавляться нами, як належить. Скажімо, керівництво Ленінського району, до якого ми належимо, зовсім не буває на матчах «Зірки». Не виявляє жодної турботи про команду. Мовляв, «область» допоможе. Та й райспорткомітет займає пасивну позицію. Наші шефи — ВО «Червона зірка», — особливо цього року, байдужі до наших проблем. Заступник директора об'єднання з побуту Володимир Григорович Пономаренко три роки «годує» надобіжками завершити впорядкування футбольного поля на заміській базі. Запасне ж поле на стадіоні, на якому можна було б грати і тренуватися цілорічно, теж ніяк не добувають... Та й об'ємом комсомолу махає на нас рукою.

— То що, від вас усі відвернулися?

— Слава богу, ні. Голова облспорткомітету О. П. Березан, ретар облпрофради С. М. Яковлев та заступник голови міськвиконкому В. М. Суворов проблеми «Зірки» знають, надають посильну допомогу у вирішенні тих чи інших питань. Спасибі їм...

— У вас є претензії до когось із гравців?

— Ще б пак! Інакше ми посіли б перше місце! А якщо серйозно, то — до Шевченка, Діброва, Шелеста, Денисенка. Ці футболісти колись подавали надії, але потім зростання спортивної майстерності загальмувалося. От, скажімо, Денисенко. Старанний, нічого не скажеш. Ніколи не «сачкує». Але ж футбол — це не «бий-біжи», тут думати треба. Або Шелест. Це футболіст настрою. Іноді виручав нас в критичних ситуаціях, але здебільшого на полі пасивний.

— Є думка, що ви надто ліберальні у стосунках із гравцями...

— У кожного тренера свій підхід. Я просто не пригнічую ініціативи футболістів. І, як не дивно, для деякого автоматично зростає відповідальність кожного гравця. За все — гру, тренування, спортивний режим.

— До речі, як караєте порушників спортивного режиму?

— Караю не я, а рада колективу, в яку, крім мене, входять Самофалов, Федоренко, Хапсаліс і Паламарчук. Порушень у нас небагато, бо матеріальні санкції можуть бути дуже суворою — 50-процентне позбавлення заробітку.

— На початку сезону «Молодий комунар» брав інтерв'ю у начальника команди О. А. Гаха. Він тоді казав, що до госпрозрахунку в «Зірці» ще далеко. А зараз?

— Госпрозрахунок потрібен! Зараз точаться розмови, аби запровадити його вже наступного сезону. Головне — аби потім болільник не підкачав, ходив стадіон... Однак давайте поки що утримамось від розмов на цю тему, а то ще наврочимо.

— Футбольний сезон фінішував? Для нас він завершиться 16 листопада. У цей день — підбиття підсумків і обговорення планів на майбутнє. Тут же і вирішимо, коли розпочнемо підготовку до наступного сезону.

Вла розмову Анатолій БЕЗТАКА.

ПІДСУМКОВА ТАБЛИЦЯ*

	В	Н	П	М	О
«Волинь»	32	14	6	84—38	78
«Буковина»	29	18	5	71—26	76
«Нива» Тр	29	12	11	77—44	70
«Зоря»	27	14	11	93—58	68
«Нива» Вд	25	15	12	75—40	65
«Кремень»	21	18	13	59—50	60
СКА Од	17	25	10	57—43	59
«Ворскла»	24	10	18	62—55	58
«Закарпаття»	25	7	20	59—64	57
«Кривбас»	23	10	18	74—65	56
«Поділля»	24	7	21	64—57	55
«Колос»	21	12	19	67—55	54
«Торпедо»	19	12	21	51—62	50
«Зірка»	16	17	19	44—52	49
«Полісся»	16	16	20	59—62	48
«Нафтовик»	16	16	20	58—60	48
«Суднобудівник»	15	16	21	60—66	46
«Дніпро»	15	16	21	64—79	46
«Маяк»	17	10	25	32—57	44
«Прикарпаття»	16	12	24	51—68	44
«Чайка»	15	14	23	56—79	44
«Динамо»	15	13	24	56—72	43
«Авангард»	13	17	21	35—39	43
«Океан»	16	9	28	50—70	39
«Кристал»	12	10	30	62—85	34
«Шахтар»	13	7	32	57—105	33
«Новатор»	12	9	31	51—79	33

* У таблиці не враховано результат перенесеного матчу «Авангард» — «Кривбас».

ВИ НАМ ПИСАЛИ, ДЗВОНИЛИ, КАЗАЛИ...

І. ПАРФЕНОВ: За роком своєї служби я маю бути на кожному матчі «Зірки» в Кіровограді. Що я скажу? Маю я рацію чи не маю — до «Зірки» ставлюсь скептично. Чого це ми розричалися: ура, чотирнадцять місць! Я ще був підлітком, пам'ятаю, «Зірка» з лідерської групи не «вилазилася»...

С. ШЕВЧЕНКО: Сезон, вважаю, був не дуже вдалим. Добре, що вчасно зрозуміли: зайждний тренер із своїми «зальотними» птахами не здатний працювати на перспективу. Прантично не велася селекційна робота. Кацман, хоч і не такий досвідчений, як Шандор, але — патріот.

Тому 14 місце — а це вже прогрес — мабуть все, що він міг устигнути зробити.

М. ПИТЛЮВАНІЙ: Я виступав у газеті напочатку сезону. Казав, що для «Зірки» він стане переломним. І він так і став! Виступили непогано, хоча від Федоренка і Хапсаліса я все-таки ченав більшого.

Щодо договірних матчів. Я вважаю, що принаймні в Кіровограді нічого ніхто не «продавав» і не «купував». Мої друзі переконані, що матч з «Буковиною» «Зірка» продавала, а я вважаю, що лідер був просто сильніший. Ми часто запалу вішаємо ярлики...

ФОТО В. ЧЕРЕДНИЧЕНКА.

СЛОВО БОЛІЛЬНИКА

О. АЛЕКСАНДРОВ: Цього року «Зірка» мене задовольнила. Ні, я, звичайно, сподівався на краще. Але тренерська чехарда, часті травми — хіба це не об'єктивні причини? І попри все це — стрибок, який не помиляюсь, на десять сходинок угору!

Новий тренер О. Кацман, думаю, на правильному шляху. Треба, щоб його в разі якихось тимчасових невдач не поспішили зняти. І ще — хай він займається психологією гравців, коли вони виступають на виїзді — багато очок там втрачають...

АЖ ДЕ ЗНАВАЛИ ТИХ ХОРИСТИВ!

П. Нішаский, М. Лисенко, К. Шимановський, І. Гайгауз — імена цих відомих композиторів і музикантів тісно сплелися з нашою Кіровоградщиною. Тут вони жили, творили, їх імена вже належать історії. Вийшли з наших країв і талановиті музиканти-сучасники, чия мистецтво теж сягнуло далеко за межі рідних пенат.

Наша розповідь — про українського хорового диригента, педагога, заслуженого діяча Народився він у Кіровограді. З дитинства мурів і зітханні лісів, в плескоті річки Інгул і мовчанні степу. Здавалося, він чув неслухав музики і привела Семена до Одеської державної консерваторії, на диригентсько-хоровий факультет. Велику школу пройшов він у свого вчителя професора (згодом заслуженого діяча мистецтва УРСР) К. К. Пірнова.

Після закінчення консерваторії С. Дорогой повернувся до рідного міста. Його запросили на викладацьку роботу в Кіровоградський педагогічний інститут ім. О. С. Пушкіна. У п'ятидесяти роки він організував хорову капелу і став її керівником. Колектив здобув славу і визнання далеко за межами Кіровоградщини.

Автор цих рядків був свідком багатьох концертів хору, які відбувалися на високому художньому рівні. Хористами були юнаки і дів-

чата, студенти Кіровограда. Капела невдовзі стала лауреатом республіканського конкурсу, присвяченого VI Всесвітньому фестивалю молоді і студентів у Москві і удостоїлась диплому першого ступеня і золотої медалі (1957 р.). Хористи обласного центру посіли перше місце на республіканському фестивалі хорового мистецтва вузів і училищ України. Вони були відзначені дипломом першого ступеня і Почесною грамотою ЦК ВЛКСМ. Згадується 1967 рік, коли хорова капела під керівництвом С. В. Дорогого перемогла на республіканському і Всесоюзному фестивалі самодіяльного мистецтва, присвячених 50-річчю Великого Жовтня. І знову найвищі нагороди.

У репертуарі хору налічувалося понад 100 творів композиторів П. Чайковського, С. Танєєва, А. Філіпенка, а також В. Моцарта, Б. Сметани, Р. Шумана. Молоді кіровоградські хористи виступали майже в усіх кутках України, в Прибалтиці. Їх концерти записувалися на студіях республіканського і Всесоюзного радіо. Величезним успіхом користувалася п'ятівка з піснями капели «Ми з України».

Одночасно, з 1959 по 1968 рік С. В. Дорогой викладав, а згодом завідував диригентсько-хоровим відділенням Кіровоградського музичного училища. Крім педагогічної і творчої роботи, Семен Васильович очолював обласне хорове товариство, згодом працював заступником голови з творчих питань музично-хоро-

вого товариства республіки. З 1968 р. він живе і працює в Києві. Наш земляк організував, став художнім керівником і головним диригентом Київської чоловічої хорової капели ім. Л. Ревуцького — першого на Україні професійного чоловічого хору. У репертуарі колективу — твори українських і російських композиторів: Д. Шостаковича, Б. Жуковського, М. Лисенка, Б. Лятошинського, Г. Майбороди, Л. Ревуцького, українські народні пісні. Капела з великим успіхом гастролювала з концертами в Москві, Ленінграді, Поволжі, в інших регіонах країни.

У цей же час С. В. Дорогой викладав курс хорового диригування у Київському інституті культури ім. О. Корнійчука. З 1978 р. читає диригентсько-хорові дисципліни у Київському педагогічному інституті ім. М. Горького і керує хоровим відділенням Центрального будинку народної творчості УРСР, є членом Президії музичного товариства УРСР. Наш земляк — майстер, професіонал найвищого порядку, знавець своєї справи.

Семен Васильович не забуває свого рідного міста. Він буває в Кіровограді, охоче спілкується зі своїми колегами, учнями, цікавиться вихованням молодих музикантів, підтримує зв'язки із земляками.

Валентин САНДУЛ,
красзнавець.

У КОЛІ МУЗ

ШАНОВНІ
ЧИТАЧІ!
ПОГОДА
ЗАБРАЛА У НАС
НЕ ЛИШЕ
ГАРНИЙ
НАСТРІЙ,
АЛЕ Й
(НА ЖАЛЬ)
ПРОГРАМИ
ЦЕНТРАЛЬНОГО
ТЕЛЕБАЧЕННЯ.

ЩЕ Б 16 ТИСЯЧ

У Світловодську відбувся фестиваль, у якому взяли участь групи «Червона книга», «Стіна», «Тришечки хуліганства», «Блок», «Сектор Газа». Після фестивалю утво-

рилися нові групи, які захотіли організувати міський рок-клуб. Примищення нам дали, а грошей на апаратуру немає. Міським комсомолу може виділити лише 2 тисячі карбованців, а треба 18

тисяч. Ми хочемо через газету звернутися до керівників підприємств Світловодська з проханням виділити нам частину коштів зі своїх фондів соціально-культу-

рим чином поліпшити дозвілля молоді нашого міста.

К. ПЕТРОВЕЦЬ, Ю. ТЕМЧЕНКО,
Т. БЕРЕСТ, Ю. БУР'ЯНСЬКИЙ,
учасники рок-груп м. Світловодська.

ЗНАЙШОВСЯ... ЧЕРЕЗ 47 РОКІВ

Відходять у минуле спомини про страшне воєнне лихоліття, але ще довго заликуватимуться в людській пам'яті завдані ним пекучі рани.

Більше сорока років нічого не знали про свого брата Михайла сестри А. М. Покатило та Г. М. Бугайова, що мешкають нині в с. Іванівці Світловодського району. Не знали, що в 1941 році Ми-

хайло Покатило, будучи командиром загону міліції, брав участь у боях на Карельському фронті. Восени в районі річки Свір він потрапив у полон, а пізніше — у табір для військовополонених у фінському містечку Валкеакоскі. 18 січня 1942 року Михайло Микитович помер, похований на кладовищі євангельського приходу цього містечка.

Наш обласний комітет, одержавши звістку від Карельського республіканського комітету товариства Червоного Хреста РРФСР, інформував про неї Іванівську сільську Раду, члени виконкому якої відідали сім'ї сестер загиблого і розповіли їм про долю брата. Анастасія Микитівна та Ганна Микитівна щиро подякували всім, хто був причетний до пошуку.

У листі до обкому товариства Червоного Хреста голова сільради І. Я. Середа повідомив, що прізвище М. М. Покатило буде занесене на меморіальну дошку пам'яті воїнів-односельців, котрі стали на захист Батьківщини у грізний воєнний час.

О. КРИВА,
інструктор обкому товариства Червоного Хреста.

КАРНИЙ РОЗШУК ПРОСИТЬ ДОПОМОГИ

За скоєння шахрайства Кіровським РВВС розшукується раніше засуджуваний Рожков Сергій Леонідович, 1950 року народження, уродженець міста Кіровограда, українець, який проживав по вулиці Полтавській, 75, кв. 46.

Новомиргородським РВВС розшукується Савкін Сергій Федорович, 1954 року народження (місце народження — с. Капітанівка Новомиргородського району), що здійснив втечу із спецкомендатури міста Хабаровська. Савкін і раніше неодноразово засуджувався.

Карний розшук просить допомоги у встановленні місцеперебування пропавших безвісти.

Маловишківським РВВС розшукується Айдамов Кадир Мамедшах огли, 1954 р. н., який працював художником-оформлювачем у селі Новопетрівка Маловишківського району. 29 червня 1989 року на автомобілі ВАЗ 21011 № 4571АГ поїхав до Кіровограда і не повернувся.

Його прикмети: зріст 172 см., волосся довге, темне, хвилясте, трохи картавить, на кисті лівої руки татуювання якоря і шрам від опіку.

Був одягнений: куртка сіра спортивна, брюки коричневі, синтетична кофта червоно-білого кольору, білі кросовки.

Новоархангельським РВВС розшукується пропавлий безвісти Футько Олександр Михайлович, 1973 р. н., уродженець с. Тернівка Новоархангельського району, який 20 травня 1989 року пішов з дому і не повернувся.

Прикмети О. М. Футька: зріст 170 см., худорлявий, обличчя подовжене, волосся темне. На лівій щіці 2 родинки.

Був одягнений: темні шерстяні брюки, зимові чоботи.

Громадяни, можливо комусь відомо про долю зниклих людей, повідомте про це міліцію. Ваша допомога необхідна!

понеділок

20 ЛИСТОПАДА

▲ УТ
16.30 — Новини. 16.40 — Для школярів. «Старти надій». 17.10 — «Мелодії Карпат». 17.30 — «Народовладдя». У громадській приймальні Кіровоградського облвиконкому. (Кіровоград на Республіканське телебачення). 18.00 — Чемпіонат світу з класичної боротьби. 18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.50 — Мультифільм. (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Час рішення, час дій. 20.00 — «Гілка рідного дерева». Дні української літератури в Прикарпатті. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Художній фільм «Законний шлюб». 23.10 — Вечірній вісник.

вівторок

21 ЛИСТОПАДА

▲ УТ
9.00 — Новини. 9.15 — Естрадинний концерт. 9.55 — Художній фільм «Законний шлюб». 11.25 — Музичний фільм. 11.40 — Шкільний екран. 12.10 — Доброго вам здоров'я. 12.40 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Для дітей. «Векселка». 17.10 — Документальний фільм. 17.30 — «Шляхом оновлення». Регіональний господарський фільм. 18.00 — Документальний телефільм. 18.15 — Обговорення проекту Закону СРСР. 18.30 — Народ-

середа

22 ЛИСТОПАДА

▲ УТ
9.00 — Новини. 9.20 — Р. Н. Мусорґський. Вокальний цикл «Раїо». 9.55 — Мультиплатформа. 11.10 — Село і люди. 11.40 — Шкільний екран. 12.25 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Для дітей. «Со-нечко» на всіх. 17.30 — Екологія нечисто на всіх. 18.00 — Карпатського регіону. 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.30 — Народні таланти. (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Агропром: проблеми, пошуки. (Кіровоград). 20.00 — Релішми. (Кіровоград). 20.45 — ма. 20.15 — Усім миром. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Художній фільм «Дванадцять стільців». 2 серія. 22.55 — Вечірній вісник.

четвер

23 ЛИСТОПАДА

▲ УТ
16.30 — Новини. 16.40 — Республіканська фізико-математична школа. 17.10 — Документальний фільм. 17.30 — Господар на землі. 18.00 — Новеличний концерт. 18.15 — Обговорення проекту Закону

п'ятниця

24 ЛИСТОПАДА

▲ УТ
9.00 — Новини. 9.20 — Молодіжна студія «Гарт». 10.35 — Шкільний екран. 11.05 — Любителям хореографії. 11.40 — Шкільний екран. 12.10 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — На допомогу школі. 17.10 — Виступають фольклорні ансамблі Донбасу. 18.00 — Телефільм. 18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.50 — Кінозамальовна «Хутір «Надія». (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Тема». 20.30 — Релішми. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Політичні діалоги. В передачі бере участь другий секретар ЦК Компартії України С. І. Гуренко. По закінченні — Концерт «Братерство». 23.15 — Новини.

субота

25 ЛИСТОПАДА

▲ УТ
9.00 — Новини. 9.15 — Ритмічна гімнастика. 9.45 — Концерт. 11.15 — «3 людьми і для людей».

неділя

26 ЛИСТОПАДА

▲ УТ
9.00 — Новини. 9.10 — Ритмічна гімнастика. 9.40 — «У неділю вранці». 10.40 — Для дітей художній фільм «Сказання про хороброго витязя Фет-Фрумаса». 2 серія. 11.45 — Канал «Д». 12.40 — Чигирине... Чигирине... 3 циклу «Спадщина». 13.45 — Новини. 13.55 — Любителям хореографії. 14.00 — Мультифільм на замовлення. 15.00 — Село і люди. 15.30 — Ви нам писали. 16.00 — Слава солдатська. 17.00 — Програма «Братерство». 17.50 — Прем'єра телефільму. 18.20 — Телеспортарен. 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — Прем'єра фільму «Скрипка для міського саду». 19.45 — Перлина душі народної. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Сім днів. 22.00 — Вперше на екрані УТ художній фільм «Коханці моєї мами». 23.25 — Вечірній вісник.

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

18 листопада 1989 р.

НА ПРОХАННЯ
ЧИТАЧІВ(Зміщення.
Початок у № 45)

БЕСІДА ШОСТА: Т.

ДВА дні я продовжував залишатися у Зоні таким, яким і був до неї, з тією ж впевненістю, що нічого такого там немає. Заради цікавості я подумки час від часу викликав на зв'язок не існуючі, як мені здавалось, ПЦ. Відповіді не було, і яки у мене були вуса, мені б залишалося тільки посміхатися в них.

...Я лежав у наметі і, намагаючись відключити зайві думки і відчуття, за порадою Сергія — гіпнотизера із Запоріжжя, подумки малював перед очима кільце, що світилося. Довгий час у мене нічого не виходило. Тільки приблизно з шостої спроби я з'єднав нарешті його кінці — і кільце одразу вскрало спалахнуло. Тут же всередині з'явився білий туман, з якого вималювалось обличчя, схоже на церковні образи. Обличчя чоловіка років шістдесяті, а той старшого. Скоро я почув легке електричне потривання в повітрі, приблизно як на високовольтній лінії електропередач, і всяке «кіно» припинилось...

Заснув я легко, спокійно. А вночі раптово прокинувся, ніби відчував: щось повинно статися. Чесно кажучи, я чекав побачити «кіно» на стінці намету, як розповідав нам перед поїздом Володя Синицин. Але ні. Перед очима ніби з'явився білий туман... я примружився — він залишився. Я тільки відчував, як ніби в мою мозку хтось поселився, і зрозумів, що до мене звертаються. Не голом. Це звертання не мало ні звуку, ні мови.

Звертання йшло хвилин двадцять. Було багато запитань і відповідей особистого, інтимного характеру, я про них не хотів би говорити. Потім запитання припинилися.

Під час контакту я фізично почував себе прекрасно, відчував якусь благодать. Я був ніби піднятий сантиметрів на десять над землею і ніби гойдався на хвилі... Нічого не боліло, я майже не відчував тіла.

Отже, перший контакт відбувся. Під час нього йшов рівноправний діалог. У наступні контакти запитували переважно мене, я відчував над собою сильну волю. Я відчував і доброзичливість, і бажання хорошого контакту. І в той же час я не міг сказати, що я говорив на рівних. Це не було спілкуванням, дружньою бесідою з товаришем...

СІМ ДНІВ У ЗОНІ

— Що їх цікавило?

— Все. Я не стану детально розповідати про розмову. Але за двадцять хвилин вони «викачали» з мене велику кількість інформації. Із особистої, інтимної сфери...

— Запитували ти їх про що-небудь?

— Я намагався вставляти свої запитання у проміжки між своїми відповідями і їхніми новими запитаннями. У кожного з нас був заготовлений десяток «стандартних» запитань плюс десяток своїх особистих, теж заготовлених раніше, до Зони. Я намагався влізти з тими запитаннями, але майже нічого не виходило. Коли мені вдалося поставити запитання, відповідь була миттєвою, без будь-якої паузи. Коли я затримувався з відповіддю, мене перепитували повторно — повтор, повтор, повтор! Часу зосередитися чи аналізувати не було абсолютно.

Вранці я прокинувся в страшенно розбитому стані. Вдома була така, ніби я всю ніч колов дрова...

Наступної ночі мені знову обіцяли контакт.

Вони просили не турбувати їх всілякими заклинаннями, не малювати в голові магічних кіл і т. п., вони самі «вийдуть на зв'язок». Я так і зробив.

Раніше пішов спати, щоб не прогавити контакт. Цього разу мені вдалося поставити усього 2—3 запитання. На мене ж запитання сипалися градом.

Запитали звідки наша група. Відповіли. Про існування Латвії і Риги, вони, виявилось, знають не гірше нас із вами. Сказали, що вже мали контакти з рижанами. Я запитав про вечірній НЛО: чи не їхній це літальний апарат? Сказали — ні: «Це був не наш модуль». «Модуль» — моє слово. Я не знаю, яким користуються вони, але у мене «прозвучало» — «модуль». Очевидно, вони самі підшукують з нашого індивідуального словарного запасу потрібне слово, термін, поняття...

Я відчував, що запитання мені ніби ставить не один, а кілька співбесідників. Тому й запитання, мабуть, надходили з такою частотою, що я ледве встигав відповідати. Ніякої інтонації в запитаннях: інформація текла швидко, без емоцій.

Тепер — найфантастичніше. Я сказав, що хотів би їх бачити. І ось замість відповіді, я і збагнути не встиг, раптом зверху побачив наш намет, сусідні намети, вогнище, три фігури чергових біля вогнища. Спочатку висота була в кілька метрів. Потім я відчував, як мене піднімають вище метрів на 100—150. Чітко бачу нашу галювину, річку, ліс.

Мене «зависли» в одній точці, в нутрі широкої частини галювини. Галювина була освітлена — ніби місячним світлом, тільки разів у чотири сильніше. Внизу стояли шість чи вісім фігур у сріблястих комбінезонах. Здалеку я не міг роздивитися їхніх обличчя. Бачив, що на місці голів було щось світле: шапочки? волосся? Метрів за 40 від них стояли ще троє. Ці троє стояли як скульптури, а група з 6 чи 8 схилилася над чимось, вони були в русі, комбінезони виблискували в «місячному» світлі.

Я «повисів» секунд 10—15, потім почався обліт галювини проти годинникової стрілки, не змінюючи висоти. Потім — зворотний обліт. Знову, тільки галювина зникла, виключився зір (як і раніше не відчував ні тіла, ні рук, ні ніг). Ще кілька секунд — і я відчуваю і бачу, що лежу в наметі у своєму спальнику.

Думаю, біомаса моя, так би мовити, залишалась на місці, а брали вони з собою угору лише мою свідомість (грубо — мій мозок), але бачив я усе ніби очима...

У МЕНЕ були другі відвідини тієї загадкової галювини, залитої незвичайним «місячним» світлом. Цього разу я бачив їхні літальні апарати, досить близько від самих інопланетян. Мене опустили на галювину — так, цього разу саме опустили — приблизно в цій же точці, над якою я минулого разу висів. Мені запропонували навіть зазирнути в їхній «модуль», якщо я захочу. Але мене насторожило... Ось цей дальній від мене літальний апарат (всього їх було два) лежав на землі. А ближній, в який мене запрошували, висів у повітрі приблизно на 2 метри від землі. Абсолютно спокійно, беззвучно, без будь-яких опор.

...Цього разу на галювині я вже відчував своє тіло, коли мене опустили на землю. До цього я так, як і раніше, летів одним очима. А спустився — і від-

чув: стою на ногах, можу йти...

Я зазирнув знизу на дно «тарілки» і побачив не точно в центрі, а ніби збоку темний вхідний люк. Ні сідців, нічого... До мене підійшли двоє, зупинилися метрів за три. Я бачив їхні обличчя, досить тонкі риси обличчя. Сріблясті комбінезони «під шию», голови не покриті, світле волосся. Мені (так же теперішньо) запропонували в «тарілку». Ні, думаю, хлопці, я зазирну — а ви й полетите зі мною.

...Мені показали «ніно» і їхню галювину. Сказали, що відстань до їхнього дому, нашими словами, десь близько 17 мільйонів світлових одиниць. Я запитав, за скільки вони добираються туди. Мені відповіли: 5 секунд. Я запитав: як? Вони сказали, що «модуль», лише відірвавшись від землі, іде в підпростір, надпростір, сусідній суміжний простір. Я не знаю точно, що вони мали на увазі. Вони відкопали у моїй пам'яті поняття «підпростір» — мабуть, із прочитаних мною в юності фантастичних книжок.

Отже, вони тут знають, йдучи в підпростір, — і з'являються через кілька секунд уже над поверхнею своєї планети.

...Так ось, вони запропонували мені здійснити туди подорож. Я запитав: з поверненням? Відповіли: так, повернемо назад, звичайно. Я запитав: а коли це повернення буде? Мені: встигнемо... Нічого собі, думаю, «встигнемо». Мене тут «поховають» уже, поки я там лі-

тати буду... Нікого не попередив... Ні, кажу, давайте наступного разу, зараз я не готовий.

Тоді мене повернули в табір.

...Ти повернувся звідти впевненим, що існують ПЦ і вони присутні на Землі!

— Я не те що впевнений, я це твердо знаю. У мене було багато можливостей перевірити правильність, натуральність своїх відчуттів. Якби щось дивне трапилось зі мною лише один раз — я б тоді ще вагався, що усе це мені наснилось, привиділось. Ні, в мене ніяких сумнівів, що ПЦ існують і що я вступав з ними у контакт.

ТРЕТЬОГО разу вони «злітали» мене до тієї галювини всього на хвилину. Мені показали, що галювина абсолютно порожня. Можливо, це означало, що ходити сюди нічого, вони змінили місце стоянки? (Справа в тому, що напередодні вдень наші хлопці вирішили вирушити на пошуки «космодрому»...). Я заспокоїв їх, сказав, що ми збираємось їхати із Зони, час додому. Вони запропонували мені підтримувати контакт на всьому зворотньому шляху в Ригу. Я зрозумів, що вони хочуть перевірити можливість мого з ними подальшого зв'язку... Вони дали мені індивідуальний код, за допомогою якого я можу

викликати звідси, з Риги, представників їхніх ПЦ в Зоні.

— Що це за код?

— Що це, а код я не можу сказати нікому, ні за яких умов.

— Не можеш сказати, якого він характеру? Цифровий?

— Ні, це символи. Це набір символів у певній послідовності. Причому, я так думаю, в ньому немає якоїсь особливої магічності. Просто цей набір дає можливість добре підготувати себе до контакту, вивести з голови всю велику кількість інформації, одержаної вільно чи мимоволі за день, заспокоїтись, відключитись від усього. Це щось на зразок чоток для монаха або священника, які допомагають їм читати молитви — спілкуватися з Богом.

— Запитували ти їх, хто ми, людство, для них, ПЦ?

— І запитували, і сам зробив висновок на основі цієї інформації: ми для них молодші брати. Ставлення до нас з боку старших братів — найдоброзичливіше, вони бажать нам тільки добра. Ніякими бідами нам не загрожують. Навпаки, вони всіляко застерігають нас від фатальних помилок, які ми можемо допустити з нашої вини.

Ще до контактів, до знайомства із Зоною я намагався пов'язати деякі факти. Коли напружується міжнародна обстановка — різко збільшується кількість повідомлень про НЛО, зустрічі з інопланетянами...

— Я чув кілька абсолютно фантастичних історій, начебто зафіксованих найсвіднішими установами світу, про попередження-застереження, якими у критичні моменти нашої недавньої історії інопланетяни намагалися — і не без успіху — застерегти людство.

— Впевнений, що якби людству загрозувала загибель в термоядерній війні, вони б цього не допустили. Не дали б загинути нашій цивілізації.

...Як дали мені зрозуміти, людство на землі не еволюціонувало з нічого. Теорія Дарвіна щодо людини — дурниця. Землю населили наші Позаземні Цивілізації, ми — їхні діти...

— ...І людина, скільки вона не існує на землі, ніколи не була істотою на рівні мавпи. Вона завжди була Людиною, мислячою, розумною. Нас сюди такими занесли ззовні.

Те, що людина не еволюціонувала від мавпи, — це мені дали зрозуміти сто процентно. Мавпа ніколи не перетворювалася в людину, і ніколи не перетвориться в неї, які б умови не створювали для неї, експериментуй хоч мільйон років.

— Відповідно і релігія — річ на Землі занесена, надана людству одночасно з його поселенням на Землі. Так! У релігії все звернено угору, до неба, в космос, і коли вона закликає думати про Душу, то має на увазі, що Душа буде потрібна ще Богу, коли вознесеться вгору після смерті її тіла — її смертної оболонки.

Добре... Скажи мені, будь ласка, відчуваєш ти в собі які-небудь серйозні зміни після поїздки в Зону? Зрештою, в якомусь значенні це питання риторичне після того, що я почув від тебе. І тим паче...

— Звичайно, відчуваю. Величезні зміни, цілий переверт. Гадаю, ні я, ні всі ми навіть не уявляємо собі глибини тих змін, що нас чекають. Мені треба ще багато думати над цим, поки ще рано ділитися першими висновками, вони поверхові...

Але скажу одне. Завдяки Зоні, можливо залишатися таким, як був раніше. Звичайно, життя є життя. Воно йде своєю чергою. Треба їсти, спати, ходити по магазинах, чистити взуття, компостувати талони в транспорті, нарешті — ходити на роботу, заробляти гроші на життя... Але раптом починаєш розуміти, що людині не варто влізати в дрібні сварки, інтриги, бути підлою, улесливою, лицемірною...

Треба бути вище цього. Частіше думати про вічне, Вічність, про Душу, яка і є Вічність. І про те, що в оточуючих тебе людях — теж Душі...

Володимир ШУЛАКОВ.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Людина і космос, Людина і Всесвіт, космічний світ Людини... Ці теми невичерпні, і ми стоїмо на порозі їх осмислення, пізнання самих себе. Тому розмова на ці теми не закінчена, вона тільки починається. Ченаємо листів і пропозицій.

До відома тих, хто цікавиться темою, яка прозвучала в цих записках: у найближчій місяці все, що публікувалося про «М-ський трикутник» в «Советской молодёжи», вийде окремою книжкою.

«Молодой коммунар» — орган Кировоградского областного комитета ЛКСМ Украины.

На українському мові

НАША АДРЕСА:

316050, МПС,
м. Кировоград,
вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; відповідального секретаря — 2-27-65; секторів: комуністичного виховання — 4-66-79; культури і моралі — 4-64-21; комсомольського життя і економіки — 2-04-84; учнівської і студентської молоді та військово-патріотичного виховання — 2-59-82; соціальних проблем — 2-29-92; фотолабораторії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

БН 03029.

Газета виходить щосуботи.

Індекс 61103.

Зам. № 522. Тираж 50 200.

Редактор
Ю. СЕРДЮЧЕНКО.